

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva a jejich působení v rámci České republiky

Civil Defence Response Groups and Their operation within the Czech Republic

Diplomová práce

Studijní program: Civilní nouzové plánování

Autor diplomové práce: Bc. Dominik Novotný

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Tomáš Holec

Kladno 2023

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Novotný** Jméno: **Dominik** Osobní číslo: **483115**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva a jejich působení v rámci České republiky

Název diplomové práce anglicky:

Civil Defence Response Groups and Their Operation within the Czech Republic

Pokyny pro vypracování:

Předmětem diplomové práce bude analýza současného stavu výjezdových skupin ochrany obyvatelstva, jejich možný rozvoj a rozšíření v rámci České republiky. Teoretická část se bude zabývat právními předpisy a dalšími dokumenty vztahující se k problematice výjezdových skupin ochrany obyvatelstva. Dále zde budou tyto skupiny blíže popsány se zaměřením na jejich účel a vybavení. Praktická část bude věnována řízeným rozhovorům s odborníky, které se budou týkat krajů, které jednotky již zřízené mají, i těch, které tyto jednotky zatím nezřizují. Na základě výsledků řízených rozhovorů budou vyhodnoceny výhody a případné nevýhody zřízení těchto výjezdových skupin. Rovněž bude provedena analýza personální, materiální, ekonomická a legislativní pro založení a provoz výjezdových skupin. Získané poznatky budou hodnoceny prostřednictvím SWOT analýzy. V závěru bude navržena možná cesta rozšíření těchto skupin.

Seznam doporučené literatury:

- [1] MARTINEK, Bohumír, Metodický manuál pro přípravu techniků ochrany obyvatelstva, V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013, ISBN 978-80-7385-131-6
- [2] Kol. autorů, Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I. , Praha: Ministerstvo vnitra, 2021, ISBN 978-80-7616-097-2
- [3] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše a Libor FOLWARCZNY, Ochrana obyvatelstva, ed. 2, V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013, ISBN 978-80-7385-134-7

Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

RNDr. Tomáš Hořec

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **19.09.2022**

Platnost zadání diplomové práce: **20.09.2024**

doc. Mgr. Zdeněk Hon, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. MUDr. Jozef Rosina, Ph.D., MBA
děkan

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva a jejich působení v rámci České republiky vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 31.03.2023

.....
Bc. Dominik Novotný

PODĚKOVÁNÍ

V této části diplomové práce bych rád poděkoval vedoucímu práce panu RNDr. Tomášovi Holcovi za jeho vedení tématem, a nejen za jeho významné rady, ale i za jeho konstruktivní kritiku. V další řadě bych chtěl poděkovat všem, kteří jakoukoli radou informací, či zkušenostmi přispěli k dokončení práce. V neposlední řadě patří poděkování všem, kteří mě při studiu i práci na samotné diplomové práce podporovali.

ABSTRAKT

Obsahem této diplomové práce je analýza a zmapování současného stavu výjezdových skupin ochrany obyvatelstva na území České republiky.

Teoretická část práce se zabývá napříč současným stavem ochrany obyvatelstva, a to od její historie až po současnost. Jsou zde zmíněny mezinárodní dohody i právní rámec ochrany obyvatelstva v ČR. Také jsou zde podrobně rozebírány jednotlivé funkce ochrany obyvatelstva a metody, kterými jsou tyto funkce prováděny při provádění záchranných a likvidačních prací u mimořádných událostí a během krizových stavů. Nechybí zde popsaní samotné výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva a jejich činností.

Jako metodika pro tu práci byla zvolena analýza SWOT pro kterou byla data získána prostřednictvím řízených rozhovorů se zástupci oddělení ochrany obyvatelstva všech Hasičských záchranných sborů krajů ČR. Výsledkem je tedy stručný přehled situace ve vztahu k výjezdovým skupinám ochrany obyvatelstva ve všech krajích s nosnou myšlenkou, zda skupinu zřizují či ne. V případě zřízení skupiny je její podoba zabírána podrobně. Při nezřízení je zkoumán případný postoj ke zřízení takovéto skupiny, či informovanost o činnosti skupin v jiných krajích.

Diskuze je detailně věnována všem důležitým datům i myšlenkám, které vyplynuly z realizace z řízených rozhovorů se zástupci jednotlivých HZS krajů i z průběhu zpracování celé práce.

Závěr obsahuje hodnocení dané problematiky a možnou cestu rozvoje, která by vedla k případnému rozšíření výjezdových skupin ochrany obyvatelstva do dalších krajů v České republice.

Klíčová slova

výjezdová skupina; ochrana obyvatelstva; mimořádná událost; řešení mimořádných událostí; řízený rozhovor; SWOT analýza

ABSTRACT

The content of this thesis is an analysis and mapping of the current state of the emergency groups of population protection in the Czech Republic.

The theoretical part of the thesis deals with the current state of population protection, from its history to the present. International agreements and the legal framework of population protection in the Czech Republic are mentioned. It also discusses in detail the individual functions of population protection and the methods by which these functions are carried out during rescue and liquidation work in emergencies and during crisis situations. There is also a description of the population protection group itself and its activities.

As a methodology for this work, a SWOT analysis was chosen for which data were obtained through guided interviews with representatives of the population protection departments of all Fire Rescue Services of the regions of the Czech Republic. The result is therefore a brief overview of the situation in relation to the population protection groups in all regions with the main idea of whether they establish a group or not. If a group is established, its form is taken up in detail. In the case of non-establishment, any attitude towards the establishment of such a group or awareness of the activities of groups in other counties is examined.

The discussion is devoted in detail to all the important data and ideas that emerged from the implementation of the guided interviews with representatives of the individual fire brigades of the regions and from the process of processing the entire work.

The conclusion contains an evaluation of the issue and a possible way of development that would lead to the possible expansion of population protection groups to other regions in the Czech Republic.

Keywords

civil Defence response; protection of the population; emergency situation; dealing with emergency situation; guided conversation; SWOT analysis

Obsah

1	Úvod.....	11
2	Cíle práce a hypotézy	12
3	Přehled současného stavu.....	13
3.1	Ochrana obyvatelstva.....	13
3.1.1	Historie a vznik ochrany obyvatelstva.....	14
3.1.2	Koncepce ochrany obyvatelstva.....	18
3.1.3	Ženevské úmluvy	19
3.1.4	Právní rámec ochrany obyvatelstva	20
3.1.5	Civilní nouzová připravenost EU a NATO	24
3.1.6	Ochrana obyvatelstva během krizové situace.....	27
3.2	Funkce ochrany obyvatelstva.....	30
3.2.1	Varování a vyrozumění	30
3.2.2	Ukrytí	33
3.2.3	Individuální ochrana	34
3.2.4	Dekontaminace	35
3.2.5	Evakuace.....	35
3.2.6	Nouzové přežití.....	37
3.2.7	Humanitární pomoc.....	38
3.3	IZS.....	40
3.4	Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva	42
4	Metodika.....	44
5	Výsledky	45
5.1	HZS hl. města Prahy.....	45

5.2	HZS Středočeského kraje.....	47
5.3	HZS Jihočeského kraje	48
5.4	HZS Plzeňského kraje	48
5.5	HZS Karlovarského kraje	49
5.6	HZS Ústeckého kraje.....	49
5.7	HZS Libereckého kraje.....	50
5.8	HZS Královehradeckého kraje.....	51
5.9	HZS Pardubického kraje.....	52
5.10	HZS Kraje Vysočina	53
5.11	HZS Jihomoravského kraje	54
5.12	HZS Olomouckého kraje.....	55
5.13	HZS Moravskoslezského kraje.....	56
5.14	HZS Zlínského kraje	56
5.15	Analýza SWOT.....	57
6	Diskuze	60
7	Závěr	66
8	Seznam použitých zkratk.....	68
9	Seznam použité literatury.....	71
10	Seznam použitých obrázků	75
11	Seznam použitých tabulek.....	76
12	Seznam Příloh.....	77

1 ÚVOD

Ochrana obyvatelstva je nezbytnou součástí bezpečnostního systému státu, která má za cíl chránit obyvatele na životě a zdraví, majetek a přírodní prostředí. Toto ohrožení může přijít v jakoukoli dobu, a to různým zapříčiněním, které může vyvolat jak činnost člověka, tak i naturogenní hrozba jako například povodeň. Z tohoto důvodu je třeba vlastnit funkční systém, který sice nedokáže přímo zabránit vzniku hrozby, ale napomůže k jejímu lepšímu zvládnutí tím, že ochrání zdraví i majetek a napomůže tím k rychlejší obnově po prodělané mimořádné či krizové situaci. S vývojem společnosti se také nepřímo vystavujeme složitějšímu a hlubšímu řešení takovýchto událostí. Z tohoto důvodu se s v systému ochrany obyvatelstva některé Hasičské záchranné sbory krajů začaly zřizovat takzvané výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva, které mají úkolům a činnostem napomáhat a přispět tak ke snadnějšímu a možná i rychlejšímu řešení těchto událostí. Od samotné diplomové práce očekávám analýzu a zmapování činnosti těchto skupin napříč všemi kraji v České republice. Výsledky práce mohou vést ke vzniku těchto skupin v krajích, které se touto problematikou v současné chvíli nezaobírají a také mohou směřovat k většímu nasazování a rozvoji při řešení mimořádných a krizových situací.

V koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2025 a s výhledem do roku 2030 je rovněž zmíněno, že je rozvoj a vznik těchto skupin je nedílnou součástí rozvoje a zkvalitňování systému ochrany obyvatelstva.

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem této diplomové práce je provést analýzu současného stavu výjezdových skupin ochrany obyvatelstva v České republice a navrhnout možnosti jejich rozvoje. Teoretická část práce se bude zabývat samotnou podstatou ochrany obyvatelstva a jejími základy, které budou přímo i nepřímo navazovat na téma výjezdových skupin ochrany obyvatelstva. Praktická část této diplomové práce bude pokračovat v duchu tématu výjezdových skupin a bude provedena jejich analýza ve všech krajích české republiky. Metodou řízených rozhovorů bude téma výjezdových skupin rozebráno s vedoucími oddělení ochrany obyvatelstva (případně jejich zástupci) z HZS ČR ve všech 14 krajích. Do metodiky výzkumu bude nadále zařazena analýza SWOT, která identifikuje slabé a silné stránky výjezdových skupin.

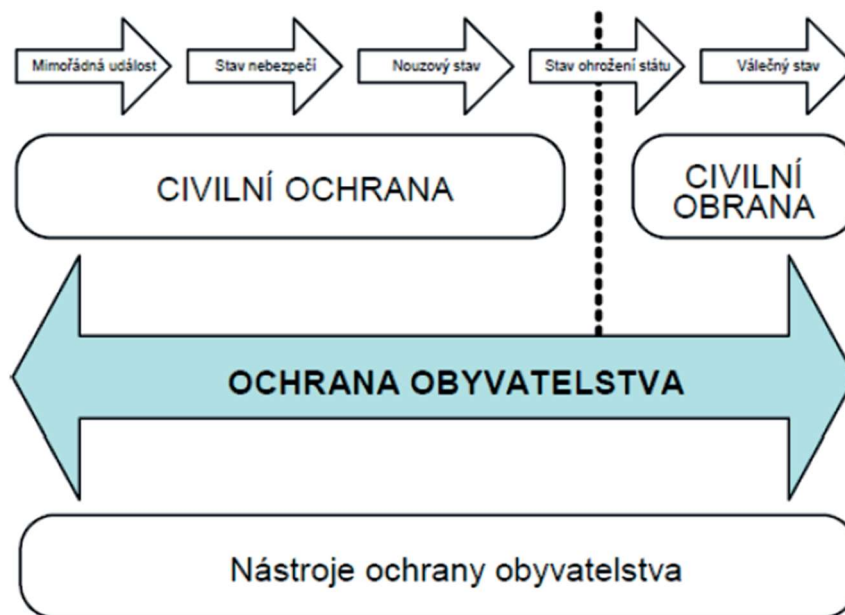
Hypotézy stanovené v rámci této diplomové práce:

1. Zvyšování informovanosti a povědomí o činnostech výjezdových skupin ochrany obyvatelstva povede k jejich častějšímu využívání při mimořádných událostech.
2. Výjezdové skupiny mohou výrazně pomoci k řešení události přímo v místě jejího působení.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Ochrana obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva v ČR zahrnuje opatření a činnosti, které se zabývají širokým spektrem zájmů, jež mají za úkol chránit občany na zdraví a životě, majetek a životní prostředí před různými hrozbami a nebezpečími. Tato opatření a činnosti musí navazovat na příslušné orgány, další subjekty i na občany. Důležitým prvkem ochrany obyvatelstva v ČR je krizové řízení. To zahrnuje plánování a koordinaci opatření, které mají být provedeny v případě mimořádných událostí, mezi které patří nebezpečí a hrozby jak naturogenního, tak technogenního charakteru. [1]

Obrázek 1 - Ochrana obyvatelstva a její vztah ke krizovým situacím, civilní ochraně a civilní obraně [2]

Civilní ochrana byla a je zásadním prvkem, který slouží k ochraně civilních obyvatelstva před různými hrozbami a nebezpečími. V minulosti byla civilní ochrana chápána především jako plnění humanitárních úkolů, které se

zaměřovali na ochranu civilního obyvatelstva před nebezpečím, pomoc při odstraňování bezprostředních účinků pohrom nebo nepřátelských akcí a vytvoření nezbytných podmínek pro přežití. Všechny činnosti s tím spojené však v momentu vyhlášení stavu ohrožení státu přecházejí z civilní ochrany do civilní obrany. Činnosti vůči ochraně obyvatelstvu zůstávají podobné, ale mění se legislativní prostředí, ve kterém jsou realizovány. Ve stavu ohrožení státu případně ve válečném stavu se celý systém soustředí hlavně na bezpečné ukrytí a vytvoření podmínek pro přežití civilního obyvatelstva. S novou legislativou, která vznikala v českém prostředí po roce 2000 převzala celá tato bezpečnostní oblast název ochrana obyvatelstva. Termín ochrana obyvatelstva tak zahrnuje mírové i válečné činnosti pro ochranu obyvatelstva, zdraví ale i neméně důležitého životního prostředí a majetku. [1; 2]

3.1.1 Historie a vznik ochrany obyvatelstva

Počátek prvních počínů směřujících ke vzniku civilní ochrany můžeme zaznamenat již v průběhu 20. století. Ve válkách, které probíhali trpělo místní obyvatelstvo, nejen přímém prostředí bojů, ale i daleko za bojovými liniemi. Přesuny vojsk, vývoj nových zbraní a nových prostředků pro boj, zejména pak vývoj a používání chemických zbraní významně začali ovlivňovat přístup k organizované ochraně obyvatelstva. V návaznosti na nová ohrožení tak začali vznikat různé spolky a organizace, které se zaměřovali především na ochranu obyvatelstva před leteckými a chemickými útoky [1].

Meze nejvýznamnější můžeme zařadit Ústředí ochrany obyvatelstva a jeho místní výbory, které vzniká na popud ministerstva národní obrany. Velký podíl na zřízení této organizace měl Československý červený kříž, jehož první předsedkyní v letech 1919 až 1938 byla Alice Masaryková, dcera prezidenta

Masaryka. Samotná organizace neměla vlastní sídlo, ale pouze orgány, které zabezpečovali jeho řízení. Chod tedy kromě Československého červeného kříže zabezpečovali hasiči, tělovýchovná zařízení a skautské oddíly. Do náplně jejich činností patřili zejména přednášky, cvičení a jiné kurzy týkající se především protiletectké ochrany. Ustředí ukončilo svoji činnost v roce 1935 tedy v roce kdy vznikla organizace Civilní protiletectké ochrany [3].

Civilní protiletectkou ochranu považujeme za první historickou etapu ochrany obyvatelstva na našem území. Rozvíjela se a působila až do rozpadu Československa, tj. do roku 1939, kdy vzniká Protektorát Čechy a Morava a samostatnému vzniku Slovenské republiky. V této době si bylo řízením protiletectké ochrany pověřeno ministerstvo vnitra. Budují se kryty a je cílem zabezpečit ochranné masky pro co největší podíl obyvatelstva [3].

Poválečné potemnělé období se zaměřovalo na likvidaci civilní protiletectké ochrany. Kvalitativně nedostatečné ochranné stavby se odstraňovali a vznikal nový pohled na věc, který definoval zákon o civilní ochraně přijatý v roce 1950. Civilní ochrana rozlišovala činnosti v období války a míru. V míru se hlavní pohled ubíral směrem ochraně před požáry a jinými mimořádnými událostmi a takzvanou přípravou na válku. V případě války se věnovala civilní ochrana v této době především ochranou před nálety a jinými útoky [3].

Pojem civilní obrana se prakticky používal až do roku 1992. V této fázi se ochrana vyvíjela spolu s rozvojem takzvané studené války, která bipolarizovala svět a východní a západní blok, který se předháněl ve zbrojení, a především vývojem bojových otravných látek a zabraní hromadného ničení. Probíhá stavba zodolněných úkrytů pro vedení státu, zaměstnance národních podniků a částečně i pro obyvatelstvo. V tomto období vznikají i různé Koncepce ochrany obyvatelstva se zaměřením na jednotlivé důležité sektory státu. Vznikne

například takzvaná koncepce obrany před účinkem konvenčních zbraní a bojových otravných látek (1951–1957), Koncepce ochrany obyvatelstva a národního hospodářství proti zbraním hromadného ničení realizovaná v působnosti resortu vnitra (1962), Koncepce ochrany proti zbraním hromadného ničení realizovaná v působnosti resortu obrany (1976), Koncepce civilní obrany České a Slovenské Federativní Republiky. Všechny tyto koncepce navazují na obrovské zbrojení, kdy se svět připravuje na válku mezi Sovětským svazem a USA. Vše je podřízeno strachu z vypuknutí jaderné války [3; 4; 5].

Vznikem samostatné České republiky v roce 1993 se změnila podmínka fungování civilní ochrany, kterou způsobil vznik kompetenčního zákona, který nově stanovil, že civilní ochranu bude zabezpečovat Ministerstvo obrany. Nově vzniklou vládou byl o tentýž rok přijato usnesení Opatření civilní ochrany České republiky. Toto opatření mimo jiné deklarovalo zachování systému civilní ochrany v souladu s Ženevskými úmluvami z roku 1949 o ochraně obětí mezinárodních vojenských konfliktů. Dochází k pomalé změně systému a jsou například rušena okresní štáby civilní ochrany, následně jsou zrušeny i štáby krajů a místo nich je vytvořen úřad Civilní ochrany. V roce 1994 ke změně u výkonných složek civilní ochrany. Záchranné útvary civilní ochrany přechází od Armády České republiky do působnosti Hlavního úřadu Civilní ochrany. Mezi hlavní úkoly Záchranných útvarů patří příprava a záchranných a neodkladných prací, které mají vést k co nejlepší poskytnuté péči postiženému obyvatelstvu, v případě míru i války, a vytvořit kvalitní a důstojné prostředí pro přežití obyvatelstva v případě jeho ohrožení [3].

Tato transformace zahájená v devadesátých letech minulého století měla za cíl vytvořit nový a moderní systém ochrany obyvatelstva. Důležité změny pak přicházejí i následně v roce 1997 přijetím usnesení o koncepci zabezpečení úkolů civilní ochrany definovaných Dodatkovým protokolem k Ženevským

úmluvám. Další ukotvení dané problematiky proběhne v roce 1998 přijetím zákona o bezpečnosti České republiky, který stanovuje povinnosti státu při mimořádných událostech jako je ochrana životů, zdravý a majetku [3].

Přelomovým rokem pro nejnovější systém ochrany obyvatelstva, jak ji můžeme vidět v dnešní podobě byl rok 2000, kdy vzešel v platnost takzvaný balík krizových zákonů. Nově byl zaveden pojem ochrana obyvatelstva a zákon o IZS stanovil, že ochrana obyvatelstva je plnění úkolů civilní ochrany zejména, varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva, ochrany jeho života, zdraví a majetku. Činnosti okolo ochrany obyvatelstva se začínají prolínat celým integrovaným záchranným systémem, a ochrana obyvatelstva je řízena z úrovně jednotlivých Hasičských záchranných sborů krajů [6].

Důležitou součástí nově vznikajícího systému je pak i Institut ochrany obyvatelstva, který disponuje potřebnými prostory vědecko-výzkumné služby, zastřešuje vzdělávání v dané oblasti a mnoho další služeb jakou jsou například informační, inovační, analytickou a další podporu hasičského záchranného sboru v oblasti integrovaného záchranného systému, civilní nouzové připravenosti, krizového řízení, zjišťování příčin požárů a kritické infrastruktury. Institut také dozoruje a řídí chemické laboratoře HZS ČR. Výkonnou částí ochrany obyvatelstva je také záchranná útvar v Hlučíně, který je tvořen dalšími záchrannými rotami ve Zbirohu a v Jihlavě. Tyto roty disponují speciální technikou, kterou je možno nasadit kdekoli na území ČR (případně i v zahraničí) k plnění záchranných a likvidačních prací. Tato část systému ochrany obyvatelstva je podporována skladovacími a opravárenskými zařízeními, které zajišťují opravu a servis techniky vlastními prostředky. Ve vlastních skladovacích prostorách pak disponují potřebným materiálem, který je nezbytný ke zvládnutí mimořádné situace [3; 6].

3.1.2 Koncepce ochrany obyvatelstva

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 je nejaktuálnější verzí toho pravidelně aktualizovaného dokumentu. Koncepce si klade za cíl zpracovat a nahlédnout na nové úkoly v základních strategických dokumentech. Podkladem pro její zpracování je tedy Bezpečnostní strategie ČR, která identifikuje bezpečnostní hrozby a zájmy ČR. Důležité je také její kontinuální navázání na předcházející verzi. Koncepci zpracovává Ministerstvo vnitra prostřednictvím generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky a další subjekty které je k této široké problematice zapotřebí jako jsou například orgány veřejné správy, Výbor pro civilní nouzové plánování a Bezpečnostní rada státu. Povinnost zpracovávat tento dokument ukládá zákon o integrovaném záchranném systému [2; 7; 8].

Koncepce tedy hodnotí současný stav dané problematiky, navrhuje další rozvoj a úkoly, které stanovuje takzvané strategické cíle ochrany obyvatelstva. Kategorie strategických cílů jsou podmínky, opatření a organizace. Podmínky pak stanovují fungování systému v odpovídajícím právním prostředí a nezbytné materiální, finanční a technické prostředky. Opatření se zabývají hlavními úkoly ochrany obyvatelstva, tj. ochranou zdraví, života, majetku a životního prostředí. Třetím tedy podlesním strategickým cílem je zvyšování efektivity systému ochrany obyvatelstva, a to ve všech částech (plánování, realizaci a analýze činnosti) [8].

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 zmiňuje jako jeden z úkolů možnost vzniku výjezdových skupin ochrany obyvatelstva jako podporu veliteli zásahu při rozsáhlých mimořádných událostech a krizových situacích. Těmto výjezdovým skupinám je věnována tato diplomová práce [8].

3.1.3 Ženevské úmluvy

Ženevské úmluvy jsou mezinárodní dohody, které byly podepsány v Ženevě ve Švýcarsku, a to v letech 1864, 1906, 1929 a 1949. Tyto dohody stanovují základní pravidla pro ochranu obětí válečných konfliktů a humanitárního práva, které je platné dodnes [9].

První Ženevská úmluva byla podepsána v roce 1864 a byla zaměřena na ochranu raněných a nemocných vojáků v poli. Byla to první mezinárodní dohoda, která stanovila, že ranění vojáci by měli být chráněni stejně jako nemocniční personál, který se o ně staral. Druhá Ženevská úmluva byla podepsána v roce 1906 a zaměřovala se na ochranu vojáků na moři. Tato úmluva stanovila, že vojáci na námořních lodích by měli mít stejná práva jako ti na souši, včetně práva na zdravotní pomoc. Třetí Ženevská úmluva byla podepsána v roce 1929 a soustředila se na zacházení s válečnými zajatci. Tato úmluva stanovila, že s válečnými zajatci by mělo být zacházeno lidsky a neměli by být vystavováni krutému zacházení nebo trestu. Stanovila tedy podrobná pravidla pro zacházení s válečnými zajatci, která zahrnovala i nárok na lékařskou pomoc a dobré životní podmínky. Čtvrtá Ženevská úmluva byla podepsána několik let po skončení druhé světové války v roce 1949 a zaměřovala se především na ochranu civilního obyvatelstva v době válečných konfliktů. Úmluva stanovila, že civilisté by měli být chráněni před násilím a neměli by být cílem útoků. Stanovila také pravidla pro zacházení s civilními obyvateli v době konfliktů, včetně péče o zraněné a zajaté civilní osoby [3; 9].

K Ženevským úmluvám čase vnikaly protokoly, které je rozšiřovaly. Dále vznikaly další mezinárodní úmluvy a dohody, které navazovaly na Ženevské úmluvy a i naopak. Například Ženevská úmluva z roku 1949 vychází z Haagských úmluv z roku 1907, které stanovují pravidla válčení na pozemních bojištích. Další důležité mezinárodní dohody týkající se lidských práv a

humanitárního práva jsou například Úmluva o právech dítěte, Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. Česká republika v roce 1993 po rozpadu Československa podepsala všechny 4 Ženevské úmluvy včetně jejich protokolů [3; 9].

3.1.4 Právní rámec ochrany obyvatelstva

Mezi základní právní dokumenty, které slouží k zajištění bezpečnosti a ochrany obyvatelstva v ČR patří mnoho zákonů, vyhlášek a nařízení vlády. Ty nejdůležitější budou zmíněny a částečně rozebrány v této kapitole [1].

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky, který stanovuje základní principy bezpečnosti státu a obrany České republiky. Tento zákon dále ustanovuje základní pojmy, včetně ochrany ústavního pořádku, suverenity země, územní celistvosti a demokratického způsobu vlády. Dále stanovuje pravomoci a povinnosti orgánů státní správy v oblasti bezpečnosti a obrany a vytváří právní rámec pro činnost bezpečnostních složek státu [10].

Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému stanovuje právní rámec pro koordinaci záchranných prací a činnostech v rámci IZS. Cílem tohoto zákona je zajistit účinnou a koordinovanou reakci a spolupráci při řešení mimořádných událostí. Zákon vymezuje hlavní a vedlejší subjekty IZS a dále stanovuje postupy pro vytváření plánů pro krizové řízení [11].

Vyhláška č. 328/2001 Sb. o některých podrobnostech integrovaného záchranného systému rozšiřuje zákon č. 239/2000 Sb. o konkrétní postupy například v rámci spojení, operačních středisek základních složek IZS a konkrétnější postupy složek IZS při společném zásahu [11].

Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení stanovuje právní rámec pro řízení krizových situací, které mohou ohrozit životy, zdraví, majetek, životní prostředí nebo mohou způsobit významné sociální a hospodářské následky. Zákon stanovuje povinnosti a pravomoci orgánů státní správy, samosprávy, dalších subjektů a občanů v oblasti krizového řízení. Krizový zákon dále stanovuje podmínky a pravidla vyhlášení stavu nebezpečí, další krizové stavy jako nouzový stav a stav ohrožení státu definuje ústavní zákon o bezpečnosti ČR č. 110/1998 Sb. Poslední a zároveň nejvyšším krizovým stavem je válečný stav který je definován ústavním zákonem č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky [11].

Narizení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení krizového zákona se věnuje materiálům obsahující zvláštní skutečnosti, určuje složení a činnosti krizových štábů a pravidlům a podmínkám pro zpracovávání krizových plánů [11].

Zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatření pro krizové stavy stanovuje úkoly orgánů v systému HOPKS a definuje jeho samotný systém a použití při vyhlášení jednoho z krizových stavů [11].

Vyhláška 498/2000 Sb. o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy předepisuje například podmínky a obsah plánů nezbytných dodávek, hospodářské mobilizace, postup vytváření pohotovostních zásob a dalších podmínek, které napomáhají k udržení základní funkčnosti nezbytných součástí státu a hospodářství pro překonání krizových stavů [11].

Vyhláška č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Tato vyhláška se věnuje zřizování a provozu zařízení ochrany obyvatelstva, informování o možném ohrožení, provozu a údržbě jednotného systému varování a vyrozumění a zásadám a postupům během poskytování ochrany obyvatelstvu. Dále se tato vyhláška věnuje technickým podmínkám, které musí stavby určené pro ochranu obyvatelstva plnit [11].

Vyhláška č. 463/2000 Sb. o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrada výdajů vynakládaných právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva [11].

Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně vytváří podmínky pro ochranu života zdraví, majetku před požáry, dále stanovuje podmínky a povinnosti ministerstvům, správním úřadům a samosprávním celkům a fyzickým i právníky ve věcech požární ochrany. Tento zákon dále stanovuje závazné povinnosti jednotkám požární chrání [11].

Vyhláška 247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany je důležitou prováděcí vyhláškou zákona o požární ochraně č. 133/1985 Sb., která definuje plošné pokrytí jednotkami PO, vnitřní organizaci a vybavení jednotek PO, odbornou přípravu pro jednotky PO a další nezbytné pravidla a podmínky pro jednotky požární ochrany [11].

Zákon č. 320/2015 Sb. o hasičském záchranném sboru definuje HZS ČR a jeho jednotlivé části a úkoly které jako hlavní složka integrovaného záchranného systému plní. Zabývá se samotnou organizací, řízením, podmínkami a povinnostmi pro příslušníky, symboly, správo majetku a rozpočtem. Podobná definice platí i pro zákon č. 274/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě a zákonu č. 273/2008 Sb. o Policii ČR. Všechny tyto tři subjekty jsou základními složkami IZS. Hlavním rozdílem je však to, že poskytovatelé zdravotní záchranné služby jsou zaměstnanci a řídí se zákonem č. 262/2006 Sb. tedy zákoníkem práce. Tato péče je zajišťována 14 krajskými záchrannými službami, jejich zřizovatel je vždy příslušný kraj. Současně zákon o zdravotnické záchranné službě umožňuje tuto činnost vykonávat soukromým poskytovatelům, kteří jsou řízeni krajskými záchrannými službami. Oproti

tomuto je PČR řízena celorepublikově prostřednictvím policejního prezidia a HZS ČR generálním ředitelstvím České republiky. Obě tyto složky podléhají ministerstvu vnitra a jejich příslušníci jsou ve služebním poměru a řídí se tedy služebním zákonem č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů [11].

Zákon č. 224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií se věnuje zařízením, ve kterých může vzniknout havárie na základě provozu s vybranými nebezpečnými chemickými látkami a směsmi. Určuje pravidla o zazáření a nezařazení objektů do skupiny A a B dle tohoto zákona. Zákon dále ukládá specifické podmínky pro provoz v tomto objektu a upravuje povinnosti v rámci havarijního plánování. Nezbytnou součástí tohoto zákona jsou vyhlášky 225/2015 Sb. až 229/2015 Sb., které stanovují konkrétní pravidla pro objekty s možností vzniku závažné havárie [10].

Zákon č. 263/2016 Sb. atomový zákon se věnuje mírovému využití atomové energie a upravuje všechny náležitosti okolo výroby a využití atomové energie. Tento zákon dále stanovuje podmínky havarijního plánování v okolí jaderného pracoviště nebo pracoviště ve kterém může dojít k radiční mimořádné události. Okolo těchto zařízení se stanovují takzvané zóny havarijního plánování, kde jsou následně plněny úkoly ochrany obyvatelstva [10].

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 je strategický plánovací dokument, který zpracovává ministerstvo vnitra prostřednictvím generálního ředitelství hasičského záchranného sboru ve shodě s zákonem 239/2000 Sb. Tento dokument definuje samotnou strategii a opatření k zajištění ochrany obyvatelstva. Dokument hodnotí současný stav a zároveň navrhuje vize a strategie pro ochranu obyvatelstva do budoucích let. Určuje tedy směr a stanovuje i konkrétní cíle, které jsou pro další rozvoj ochrany

obyvatelstva nezbytné. Jedním takovýmto úkolem je personální podpora systému ochrany obyvatelstva a krizového řízení, který zahrnuje možnosti vzniku výjezdových skupin ochrany obyvatelstva, kterým je věnována tato diplomová práce [8].

Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách tedy vodní zákon. Na základě toho zákona zpracovává ministerstvo životního prostředí Povodňový plán České republiky a další povodňové plány. Vodní zákon dále definuje jednotlivé stupně povodňové aktivity, povodeň a její druhy, sucho a postupy které mají překonat jeho působení jako například zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Povodně se vyskytují v našich podmínkách často a dokážou napáchat nejen rozsáhlé škody na majetku, ale také na lidských životech. V takovýchto případech je právě nezbytné plné využití možností ochrany obyvatelstva [10].

3.1.5 Civilní nouzová připravenost EU a NATO

Civilní nouzová připravenost EU a NATO jsou iniciativy Evropské unie a Severoatlantické aliance, které mají za cíl posílit schopnost reagovat na civilní krizové situace [12; 13].

Rostoucí počet všech člověkem i přírodou způsobených katastrof vedl k většímu talku EU na vytvoření nového nástroje, který by měli členskými státy pomoci v případě vyčerpání a přetížení jejich národních kapacit. Vznikl tedy nástroj pojmenovaný Mechanismus civilní ochrany Unie, který zahrnuje několik modulů, které jsou schopny pomoci v členské zemi. Nyní se do tohoto mechanismu týká 27 členských států Evropské unie, Norska, Srbska, Turecka, Islandu, Černé Hory a Makedonie. Pomoc však Mechanismus může poskytnouti i potenciálním čekatelům nebo zemím, které jsou v průběhu přijímání [2; 12; 14].

V případě potřeby postižený stát požádá Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události (ERCC) a Společný komunikační a informační systém pro mimořádné události (CECIS). Pomocí těchto dvou systémů lze sestavit a vykomunikovat potřebnou a nabízenou pomoc a dále vyřešit vše potřebné, co bude nutné pro samotnou realizaci konkrétní pomoci. Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události funguje v plném provozu 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Jeho funkcí je i neustále sledování situace ve světě i případných katastrof, šíření informací z této problematiky mezi všechny členy tohoto mechanismu, podpora a realizace humanitární pomoci a koordinace odborných pracovníků v terénu. Oproti tomu Společný komunikační a informační systém pro mimořádné situace propojuje kontaktní místa všech členských států (kontaktním místem pro Českou republiku je GŘ HZS ČR) a eviduje informace o prostředcích, které mohou členské státy nabídnout pro řešení katastrofy. ERCC a CECIS můžeme přirovnat k funkci operačnímu středisku, kdy jeden orgán přijímá požadavky a sleduje situaci a druhý eviduje a koordinuje prostředky a samotnou pomoc v daném místě události [2; 12; 14].

Moduly civilní ochrany Evropské unie tvoří zdroje, které vlastní jeden nebo více členů a dále poradenská a odporná činnost. Ze samotné realizace pomoci vyplývá potřeba technických týmů, které činnost na místě vykonávají. Je nezbytné, aby tyto týmy byly co nejvíce samostatné a nepřinášeli dané zemi, která pomoc přijímá další zátěž. Moduly jsou proto zřizovány tak, aby byly zpravidla první 4 dny práce zcela soběstačné. Mechanismus disponuje 21 moduly: **Velkokapacitní odčerpávání vody (HCP)**, **Čištění vody (WP)**, **Vyhledávání a záchranné práce ve městech ve středně těžkých podmínkách (MUSAR) 2x**, **Vyhledávání a záchranné práce ve městech v těžkých podmínkách (HUSAR)**, Modul pro letecké hašení lesních požárů s pomocí vrtulníků (FFFH), Modul pro letecké hašení lesních požárů s pomocí letadel (FFFA), **Předsunutá zdravotnická jednotka (AMP)**, Předsunutá zdravotnická

jednotka s chirurgií (AMPS), Polní nemocnice (FH), Letecká evakuace obětí katastrof (MEDEVAC), Nouzové dočasné přístřeší (ETS), **Chemická, biologická, radiologická a jaderná detekce a odběr vzorků (CBRNEDET)**, Vyhledávání a záchranné akce v podmínkách CBRNE (USAR CBRNE), Pozemní hašení lesních požárů (GFFF), Pozemní hašení lesních požárů pomocí vozidel (GFFFV), Kontrola šíření povodní (FC), **Povodňové záchranné práce s pomocí člunů (FRB)**, Zdravotnický záchranný tým (EMT) typ 1 (stacionární): ambulantní neodkladná péče, Zdravotnický záchranný tým (EMT) typ 1 (mobilní): ambulantní neodkladná péče, Zdravotnický záchranný tým (EMT) typ 2: nemocniční neodkladná péče, Zdravotnický záchranný tým (EMT) typ 3: nemocniční péče o přeměrované pacienty [12; 2].

Moduly vyznačené v textu tučně nabízí v Mechanismu civilní ochrany Unie Česká republika [12; 2].

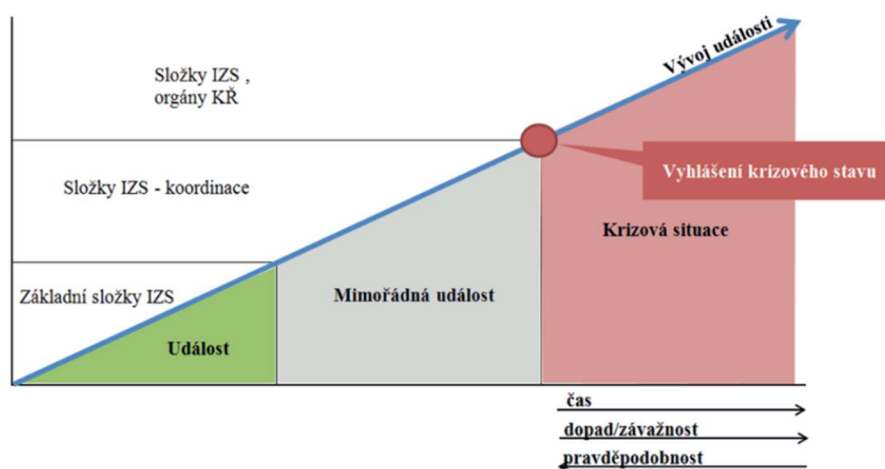
Severoatlantická aliance NATO, vznikla v roce 1949 a v současnosti má 30 členských států. Česká republika se k organizaci připojila začátkem roku 1999. Spolupráce mezi EU a NATO do teroristických útoků na USA v roce 2001 téměř neprobíhala. Po těchto útocích došlo k velkým změnám v nahlížení a v pojetí světově bezpečnosti. Nyní je civilní nouzové plánování v NATO ukotveno jako součást civilního obranného plánování, které se zaměřuje na ochranu obyvatelstva a civilních zdrojů. Soulad civilního nouzového plánování v NATO zaručuje Výbor pro civilní nouzové plánování (CEPC), který je poradním a politickým orgánem pro tuto problematiku. Za Českou republiku se zasedání účastní styčný důstojník MV-GŘ HZS ČR při Stálé delegaci ČR při NATO. Výbor pro civilní nouzové plánování zahrnuje 6 plánovacích skupin, které se pravidelně setkávají. Za každou plánovací skupinu je zodpovědný daný státní resort, v případě České republiky je to takto: Plánovací skupina pro civilní komunikační služby – Český telekomunikační úřad, Skupina pro civilní

ochranu – MV-GŘ HZS ČR, Plánovací skupina pro energetiku – Ministerstvo průmyslu a obchodu a Správa státních hmotných rezerv, Plánovací skupina pro potraviny a zemědělství – Ministerstvo zemědělství, Společná skupina pro zdraví – Ministerstvo zdravotnictví, Skupina pro dopravu Ministerstvo dopravy. V těchto skupinách působí přibližně 400 národních expertů ze soukromého i veřejného sektoru. Tuto velmi rozsáhlou skupinu koordinuje na národní úrovni MV-GŘ HZS ČR [6; 2].

„Hlavním cílem civilního nouzového plánování v NATO je civilní zabezpečení vojenských operací a obrací v rámci reakce na krizové situace, podpora národních orgánů v civilních nouzových situacích a ochrana civilního obyvatelstva“ [6, s. 377].

3.1.6 Ochrana obyvatelstva během krizové situace

Při negativním vývoji mimořádných událostí se může stát situace běžnými silami těžce zvladatelná a veškerá činnost správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nevede k odvrácení nebezpečného stavu nebo situace [2].

Obrázek 2 - Vývoj události [2]

Ke získání dalších možností k řešení takovéto situace je možné pouze omezením běžných práv a svobod občanů, čehož dosáhneme vyhlášením krizového stavu. V České republice můžeme pro tyto potřeby vyhlásit čtyři krizové stavy (tabulka 1) [2].

Tabulka 1 - Krizové stavy [2]

Název	Zákon	Vyhlašuje	Důvod	Území	Trvání
Stav nebezpečí	Zákon č. 240/2000 Sb.	Hejtman kraje, primátor hl. m. Prahy	Bezodkladné ohrožení životů, zdraví, majetku, životního prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možná nebezpečí odvrátit běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek IZS nebo subjekty kritické infrastruktury	kraje nebo jeho části	30 dnů (prodloužení se souhlasem vlády)
Nouzový stav	Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.	Vláda (předseda vlády)	živelní pohroma, ekologická nebo průmyslová havárie, nehody, jiného nebezpečí, které ohrožují ve značném rozsahu životy, zdraví, majetek, vnitřní pořádek a bezpečnost	celý stát nebo jeho část	30 dnů (prodloužením se souhlasem Poslanecké sněmovny)
Stav ohrožení státu	Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.	Parlament na návrh Vlády	jeli ohrožena svrchovanost nebo územní celistvost státu nebo jeho demokratické základy	celý stát nebo jeho část	není omezeno
Válečný stav	Ústavní zákon č. 1/1993	Parlament	v případě napadení ČR nebo při plnění mezinárodních smluvních závazků o společné obraně proti napadení	celý stát	není omezeno

Na základě provedené analýzy hrozeb na území ČR bylo stanoveno 22 typů možných krizových situací (tabulka 2), pro které vznikly typové plány, které jsou zpracovány v operativní části krizových plánů. Typové plány jsou tedy základem pro vytváření krizových plánů, které detailně zpracovávají postupy pro řešení krizových situací na základě vyhodnocení možných nebezpečí pro dané území [2].

Tabulka 2 - Nebezpečí s nepřijatelným rizikem [2]

č.	Typ nebezpečí s nepřijatelným rizikem	V gesci
1	Dlouhodobé sucho	MŽP, MZe, MV
2	Extrémní vysoké teploty	MŽP
3	Přívalová povodeň	MŽP, MV, MZe
4	Vydatné srážky	MŽP, MV
5	Extrémní vítr	MŽP, MV
6	Povodeň	MŽP, MV, MZe
7	Epidemie – hromadné nákazy osob	MZd
8	Epifytie – hromadné nákazy polních kultur	MZd
9	Epizootie – hromadné nákazy zvířat	MZd
10	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu	MZe, MPO
11	Narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací	ČTÚ, MPO
12	Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury	NBÚ, MV
13	Zvláštní povodeň	MZe, MV, MŽP
14	Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení	MŽP, MV, SÚJB
15	Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu	MZe
16	Nerušení dodávek plynu velkého rozsahu	MPO, MV
17	Nerušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu	SSHR, MPO
18	Radiační havárie	SÚJB, MV
19	Nerušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu	MPO, MV
20	Migrační vlny velkého rozsahu	MV, MZV
21	Narušování zákonnosti velkého rozsahu (včetně terorismu)	MV
22	Narušení fonačního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu	MF, ČNB

Úkoly ochrany obyvatelstva a činnosti při nich prováděné prolínají celou posloupnost mimořádné situace i její přechod k vyhlášení krizového stavu a jsou nasazovány vždy dle aktuálních potřeb. V souvislosti s povodněmi byl na území České republiky několikrát vyhlášen v minulosti například Stav nebezpečí. Povodně vždy zasáhou svým charakterem velké území a také velký počet obyvatel v těchto místech žijících. Činnosti ochrany obyvatelstva jsou při takových událostech využíváno naplno a s předpokladem dlouhodobého nasazení [15; 16].

3.2 Funkce ochrany obyvatelstva

Hlavní funkcí ochrany obyvatelstva je ochrana životů, zdraví, majetku a životního prostředí s cílem snížit na nejnižší možnou míru případné ohrožení nebo následky mimořádných opatření. Těchto cílů je dosaženo prostřednictvím základních opatření rámci zabezpečení, varování, ukrytí, evakuace, kolektivní i individuální ochrany a nouzového přežití. Tyto úkoly ochrany obyvatelstva jsou plněny prostřednictvím HZS ČR a jednotek PO zařazených do plošného pokrytí kraje ve spolupráci s IZS. HZS ČR zajišťuje nejen plnění úkolů OO, ale také materiální zabezpečení a zajištění odporné přípravy pro příslušníky HZS i členy JPO, kteří jsou školeni v kurzu technik ochrany obyvatelstva. HZS krajů využívají tedy k plnění úkolů na úseku ochrany obyvatelstva nejen vlastní síly a prostředky, ale ve velké míře také předurčené JPO (zpravidla JPO V), které se vybavují a školí dle těchto potřeb [17; 18].

3.2.1 Varování a vyrozumění

Hlavním rozdílem mezi varováním a vyrozuměním je v tom, komu je určeno. Varování z významu svého slova varuje ohrožené v daném prostoru. Vyrozuměním pak rozumíme předání informace potřebným složkám a jejich členů, kteří jsou tímto povoláni k řešení dané situace [3; 19].

Varování je tedy souhrn technických i organizačních opatření, které zajišťují včasné upozornění obyvatel a orgánů veřejné správy na hrozící nebezpečí plynoucí z přicházející mimořádné události u které se předpokládá ohrožení obyvatel a majetku. Toto varování zabezpečuje HZS krajů prostřednictvím jednotného systému varování a vyrozumění (JSVV). Varování se realizuje prostřednictvím varovného signálu, který je proveden skrze JSVV a následně na

tento signál navazuje informování o povaze ohrožení s o doporučených opatření k ochraně životů. Tato informace je distribuována prostřednictvím elektronické sirény, která nejen vydává varovný signál, ale umožňuje předat verbální informaci. Dalšími prostředky pro předání informací občanům je místní rozhlas, vysílání na televizních programech České televize a Českého rozhlasu, ale i na programech soukromých provozovatelů. Dalším koncovým prvkem varování jsou kromě elektrických sirén i sirény rotační, které umožňují vydávat pouze jeden tón v různé intenzitě [3; 19].

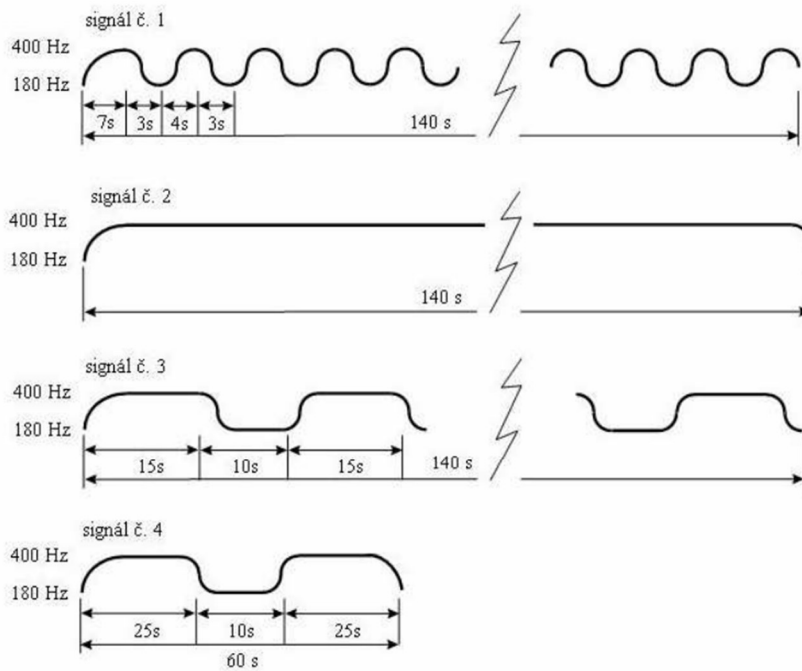
Koncové prvky varování musí zpravidla umožňovat vytvoření minimálně čtyř základních signálů:

1. všeobecná výstraha - jediný varovný signál pro varování obyvatelstva;
2. zkouška sirén - pravidelné testování sirén vždy ve 12 hodin, první středu v měsíci;
3. nepoužívá se;
4. požární poplach - svolání a vyhlášení poplachu pro JSDH [1].

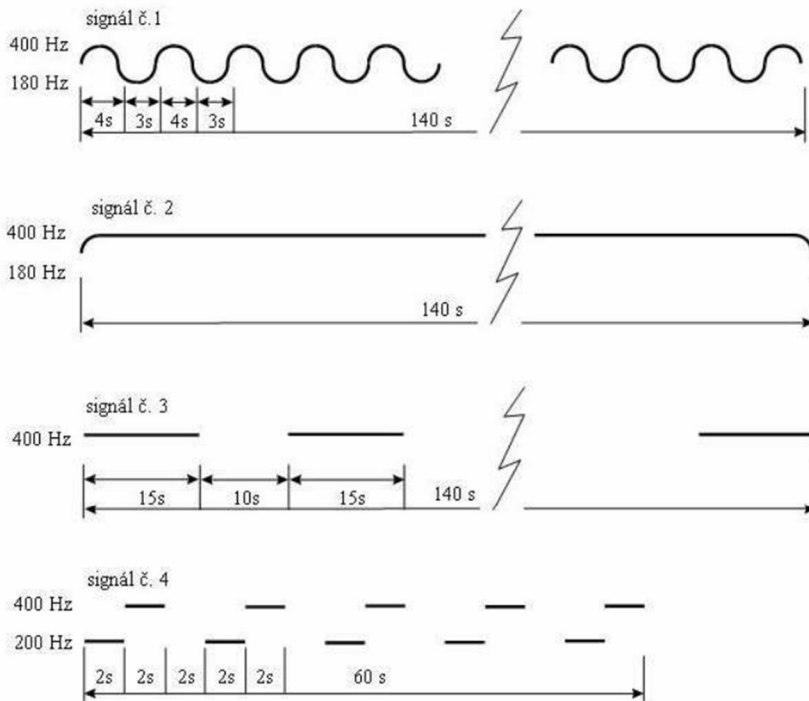
V případě nefunkčnosti JSVV a pro místa, která nejsou pokryta varovným signálem lze použít náhradní způsoby varování obyvatelstva, které jsou odvislé od místních podmínek použití v dané lokalitě:

- mobilní elektronické sirény (například MobilHron);
- ruční mechanické sirény;
- vozů (policie, hasičů) vybavených vozidlovým megafonem;
- ručních megafonů;
- úderů na kovové předměty, zvony [3].

Pro předání varovných informací lze také využít SMS zpráv pro telefony přihlášené ke konkrétním buňkám sítě mobilního telefonního signálu [3].

Obrázek 3 – Schéma signálů u elektrické sirény [1]

Obrázek 4 – Schéma signálů u elektronické sirény [1]

Vyrozumění je obdobně jako varování souhrn technických a organizačních opatření, prostřednictvím který proběhne předání informace o přicházející hrozbě nebo MU. Hlavním účelem je co nejrychlejší vyrozumění a zaktivování osob které budou nastalou situací řešit. To je zajištěno prostřednictvím Plánu vyrozumění, jež je součástí havarijního plánu kraje, či vnějšího havarijního plánu. Vyrozumění základních i ostatních složek IZS probíhá prostřednictvím operačních středisek základních složek IZS [1].

3.2.2 Ukrytí

V případě některých mimořádných událostí nebo krizových situací to jak vojenského, tak i nevojenského charakteru bude nutnost provádět ukrytí obyvatelstva. Ukrytí se bude zpravidla týkat při použití chemický a CBRNE látek, použití zbraní hromadného ničení, ale také při vichřicích a tornádech [1; 19].

Při běžných mimořádných událostech a při krizových situacích nevojenského charakteru (nesouvisejících s obranou státu) lze k ukrytí použít takzvané přirozené ochranné vlastnosti budov. Pokud se tedy na příklad přichází tornádo schováme se do nejbližší budovy, případně zůstaneme v obydlí a přečkáme zde nastalou situaci [1; 19].

V případě krizové situace vojenského charakteru (souvisejícího s obranou státu) lze využít improvizované a stále úkryty. Improvizované úkryty se zřizují navrženými úpravami staveb v době mimo krizových stavů ve vytipovaných prostorech. U takového prostoru (např. haly, tělocvičny, kina, učebny) se utěsní všechny okna a další stavební otvory, zkontrolují se uzávěry plyn, vody, páry, el. energie, a nakonec se provede zesílení konstrukcí podpěrami. Tyto a

další úpravy zaručí danému prostoru lepší odolnost a vytvoří lepší podmínky pro přežití, oproti neupraveným prostorům [1; 19].

Stále úkryty jsou stavby budované přímo pro ochranu obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení, jaderného záření a látkám CBRNE. Stále úkryty rozdělujeme na tlakově odolné, neodolné a ochranné systémy podzemních dopravních staveb. Tlaková odolnost úkrytu vyháží z vlastnosti odolání tlakové vlně jaderného výbuchu. Mezi ochranné systémy podzemních dopravních staveb řadíme stavby dvouúčelové jako je například ochranný systém metra, či Strahovský tunel a další podzemní stavby k tomuto určené v ostatních městech ČR. Takovéto úkryty vyžadují stálou údržbu a proškolený personál, který musí před použitím úkryt zprovoznit, což vyžaduje určitý čas. Vysoké náklady na provoz takovýchto zařízení, které vznikali hlavně koncem minulého století, vedl k jejich značné redukci [1; 19].

3.2.3 Individuální ochrana

Individuální ochrana slouží k ochraně člověka před účinky nebezpečných látek, konkrétně ochrana dýchacích cest, očí a povrchu těla. Výdej prostředků individuální ochrany ze strany státu by probíhal při vyhlášení stavu ohrožení státu a válečného stavu. Ochranné prostředky by se vydávali pouze dětem a mládeži do 18 let, osobám umístěným ve zdravotnickém a sociálním zařízení a obslužnému personálu nebo doprovodu uvedených osob. Ostatním obyvatelům by byl umožněn regulovaný nákup těchto prostředků [1; 19].

Základem individuální ochrany by v případě ohoření byly prostředky improvizované ochrany, které by obyvatelé užili samostatně a svépomocí. Úkolem takovýchto prostředků by bylo zakrytí celého těla, dýchacích cest a očí.

Tyto prostředí by umožnili částečnou ochranu pro opuštění zamořeného prostoru ke stanovištím dekontaminace a následně do improvizovaných nebo stálých úkrytů [1; 19].

3.2.4 Dekontaminace

Dekontaminace je soubor postupů a metod, které mají za úkol odstranit nebezpečné látky z povrchu těla na takovou úroveň, která již není pro zdraví nebezpečná. Dekontaminaci by v první fázi nepodléhali pouze zasažení obyvatelé, ale také zasahující v nebezpečné zóně a jejich použitá technika. V následných fázích události by se dekontaminace mohla, vztahovat také na zasažená domácí a hospodářská zvířata, zasaženého území, budov, potravin a vody [1; 19].

Podle druhu kontaminantu a případných škůdců dělíme dekontaminaci na dezinfekci u zničení patogenních mikroorganismů, detoxikace u látek s toxickými vlastnostmi, dezaktivaci odstranění radioaktivních látek z povrchů, dezinfekci k hubení hmyzu a roztočů, deratizaci hubení škodlivých hlodavců. Nebezpeční nepředstavují jen samotné nebezpečné chemické látky přímo působící na obyvatele, ale i zvířaty a hmyz, který může tyto látky nebo nemoci přenášet [1; 19].

3.2.5 Evakuace

Při mnoha mimořádných událostech, případně krizových stavech, je evakuace osob nezbytným procesem, který zabrání nebo zmírní dopady na obyvatelstvo v zasaženém území. Toto opatření se aplikuje v případech, kdy

není jiná možnost účinné ochrany zasažených. Evakuaci organizuje a koordinuje HZS kraje, vlastní zajištění evakuace však spočívá na obecním úřadě potažmo na starostovi dané obce. Starosta obce spolupracuje při provádění evakuace s velitelem zásahu nebo s se starostou obce s rozšířenou působností [1; 20].

V případě vyhlášení krizového stavu nařizuje evakuaci ten, kdo daný krizový stav vyhlásil. Při vyhlášení stavu nebezpečí evakuaci nařizuje hejtman a při vyhlášení nouzového stavu je evakuaci oprávněna nařídít vláda. Hejtman poté zajišťuje realizaci nařízených opatření v daném kraji. V době krizového stavu evakuaci na území obce nařizuje a organizuje starosta obce [1; 19].

Evakuaci můžeme rozdělit na několik hledisek podle:

- rozsahu opatření – objektovou a plošnou;
- doby trvání – krátkodobou a dlouhodobou;
- způsobu – samoevakuaci a evakuaci se zajištěním dopravy [1; 19].

Všechny tyto druhy evakuace vycházejí ze svých názvů. Objektová evakuace se týká několika málo budov, či provozů nebo správních budov. Plošnou evakuaci můžeme dále rozdělit na všeobecnou (pro všechny) a částečnou (například jen pro děti ve vzdělávacích zařízeních nebo osoby v sociálním a zdravotnickém zařízení). Evakuace plošná se týká většího územního celku nebo obydlené oblasti. Z hlediska doby trvání je hlavním rozdílem mezi krátkodobou a dlouhodobou evakuací v čase, po který není možný návrat obyvatel do evakuovaného prostoru. Tímto mezníkem je zpravidla 24 hodin. Při evakuaci krátkodobé nemusíme řešit další potřebná opatření jako zajištění stravy nebo nouzového ubytování. Naopak evakuace dlouhodobá tyto opatření vyžaduje.

Pro evakuaci se zajištěním dopravy je přesun obrozených obyvatel zajištěn komplexně. Samoevakuace je realizována vlastními dopravními prostředky z ohroženého území do míst k tomu určených nebo odjezdem obyvatel například k příbuzným mimo ohrožení území, kde danou situaci přečkají [1; 19].

3.2.6 Nouzové přežití

Nouzové přežití je poskytováno zasaženým evakuovaným obyvatelům, ale i obyvatelům nacházejícím se na místě zasažením mimořádnou umdlelostí nebo krizovou situací. Opatření v rámci nouzového přežití se postiženým osobám zajišťují do doby, než je možný návrat do zasažené oblasti nebo v místě, kde obyvatelé zůstanou tyto potřeby pomínou [1; 19].

Nouzové přežití zahrnuje několik základních opatření:

- nouzové ubytování – náhradní ubytovací kapacity jako jsou hotely, sportovní haly, školy, případně stany;
- nouzové zásobování potravinami – zabezpečení stravování nebo možnosti nákupu potravin, mobilní stravovací zařízení;
- nouzové zdroje pitné vody – objekty jímající pintu vodu, vrty na pitnou vodu, které nebyly uvedeny do provozu;
- nouzové zásobování pitnou vodou – distribuce balené vody a cisteren s pitnou vodou, mobilní zařízení na úpravu pitné vody;
- nouzové základní služby obyvatelstvu – služby zdravotnické sociální, hygienické, veterinární, dopravní a jiné technické, čistírny, šatstvo či pohřební služby;

- nouzové dodávky energií – zajištění náhradního zdroje el. energie, plynu nebo tepla pro subjekty kritické infrastruktury, obyvatelstvo a jiné potřebné objekty;
- humanitární pomoc – k zajištění základních lidských potřeb pro obyvatelé postižených MU nebo KS, formou materiální finanční nebo duchovní/psychologické pomoci [1; 19].

3.2.7 Humanitární pomoc

Humanitární pomoc je jedním z klíčových faktorů mezinárodní i národní pomoci, která je poskytována obyvatelům zasažených MU nebo KS. Takovéto situace mohou být způsobeny různými faktory jako například přírodní katastrofou, válečným konfliktem nebo epidemií. Všechny tyto situace mají společný faktor a tím je velké zasažení a utrpení obyvatelstva. Proto je humanitární pomoc zásadní nástroj pro poskytnutí základních potřeb, péče o zdraví a ochranu lidí v nouzi [3].

Humanitární pomoc může být poskytována mezinárodními organizacemi, vládami, nevládními organizacemi i jednotlivci. Mezi nejvýznamnější mezinárodní organizace patří Červený kříž a Červený půlměsíc, Světový potravinový fond a například ještě UNICEF, poskytující širokou škálu pomoci po celém světě [3].

Humanitární pomoc je poskytována prostřednictvím třech základních faktorů:

- materiální – movité dary dle aktuální potřeby daného území;
- finanční – k nákupu základních potřeb přímo v daném území;

- duchovní/psychologická – náboženská pomoc, či posttraumatické péče je směřována nejen k postiženým osobám, ale i k zasahujícím záchranářům [3].

Zásoby humanitární pomoci v ČR jsou tvořeny v systému státních hmotných rezerv a jsou distribuovány na základě požadavku od krajského úřadu, obecního úřadu ORP nebo obce. Takovýto požadavek schvaluje předseda SSHR a pomoc je následně distribuována prostřednictvím HZS ČR [3].

3.3 IZS

Integrovaný záchranný systém České republiky (dle zákona č. 239/2000Sb.) je ucelený soubor činností a pravidel spolupráce mezi jeho základními a ostatními složkami. IZS poskytuje pomoc občanům ze strany státu a je důležitou součástí vnitřní bezpečnosti státu [6].

„IZS není institucí, úřadem sborem, sdružením ani právnickou osobou. IZS je systém práce s nástroji spolupráce s modelovými postupy součinnosti (typovými činnostmi) a je součástí systému pro zajištění vnitřní bezpečnosti státu. Jedná se o systém smluvních ujednání podle předpisů stanovených pravidel [21, s. 8]“.

Základními složkami IZS jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky;
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany;
- Policie České republiky;
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby [6].

Mezi ostatní složky záchranného systému patří například ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány veřejného zdraví a havarijní a pohotovostní služby. Tyto ostatní složky poskytují pomoc základním složkám při řešení mimořádných událostí a krizových situací na základě uzavřených dohod. Tyto dohody uzavírají základní složky na základě jejich potřeby a dané subjekty pak poskytují takzvanou plánovanou pomoc na vyžádání. Při vyhlášení krizového stavu se stávají ostatní složkou IZS také poskytovatelé akutní lůžkové péče s urgentním příjmem [6].

Hlavním rozdílem mezi základními a ostatními složkami IZS je v jejich dostupnosti. Základní složky jsou schopny okamžitého nasazení a pracují v režimu 24/7 [6].

Koordinaci složek IZS při společném zásahu řídí velitel zásahu, kterým je jeden ze zástupců základních složek IZS. Velitel zásahu je zástupce té složky jejichž činnost na místě zásahu převládá. Velitel zásahu je určen dle jednotlivých druhů zásahů. Ve většině případů se jedná zástupce složky HZS ČR [20].

MV ČR prostřednictvím HZS ČR vydává takzvané typové činnosti které slouží ke koordinaci záchranných a likvidačních prací složek IZS při společném zásahu dle druhu a charakteru události. Obecně můžeme dělit řízení zásahu do tří úrovní a to taktickou (velitel zásahu/štáb), operační (operační středisko základních složek IZS) a strategickou (starosta ORP, hejtman kraje, MV) [6].

Základním dokumentem pro koordinaci záchranných a likvidačních prací je Ústřední poplachový plán IZS, který obsahuje přehled sil a prostředků základních i ostatních složek IZS jejich počet a možnost využití. Navazujícím dokumentem je Poplachový plán kraje, který obsahuje zejména přehled sil a prostředků ostatních složek IZS včetně způsobu jejich povolání, vyrozumění a spojení na základní i ostatní složky IZS [3].

Základní i ostatní složky IZS provádějí takzvané záchranné a likvidační práce. Záchranné práce slouží k odvrácení bezprostředního působení rizik a prostřednictvím likvidačních prací jsou odstraňovány následky, které MU způsobila. V rámci potřeby sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce řadíme MU do čtyř stupňů poplachu. Nevážnějším je čtvrtý, který nazýváme zvláštní. Jsou odstupňované podle zásahu události, počtu ohrožených osob, závažnosti a počtu zasahovaných jednotek požární ochrany [3].

3.4 Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva

Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva, či obdobné skupiny s jiným názvem jsou skupiny, které jsou k dispozici ve stejném režimu 24/7 jako například řídicí důstojníci krajů. Mimo pracovní dobu tedy daní příslušníci drží pohotovost a do určitého času mají povinnost dostavit se na místo události. Tyto skupiny slouží k rychlé podpoře velitele zásahu při řešení události přímo na místě události, která se bezprostředně se dotýká působnosti úkolů ochrany obyvatelstva. Pod zmíněnou skupinou je míněno i to, že na místo události vyjíždí pouze jeden člen. Nemusí se tedy jednat o skupinu v pravém slova smyslu [22; 23].

Mezi základní úkoly výjezdové skupiny nebo jejího člena patří přímá účast na místě události nebo podpora na telefonu při mimořádné události velkého rozsahu, podpora velitele zásahu v návaznosti na využití opatření spojených s ochranou obyvatelstva (vatování, evakuaci, využití speciální techniky, ukrytí, nouzové přežití, náhradní ubytování, dekontaminaci), komunikaci s místní samosprávou v rámci činností a opatření OO, koordinaci předurčených JPO k plnění úkolů OO (zpravidla JPO V), zastoupení jejího člena ve štábu velitele zásahu za úsek OO [22; 23].

Člen/skupina je na místo povolávána prostřednictvím KOPIS a to buď na žádost velitele zásahu, rozhodnutí operačního střediska, řídicího důstojníka nebo případně na rozhodnutí samotného člena skupiny, který však svůj výjezd musí ohlásit na příslušné krajské operační středisko. Dále člen/skupina informuje KOPIS o příjezdu na MÚ a sděluje informace o konkrétních vykonávaných činnostech na místě [22; 23].

Základní vybavení je obdobné jako například vybavení řídicího důstojníka, je však nezbytné doplnění o zvláštní oranžovou vestou s nápisem ochrana

obyvatelstva, či páskou s nápisem „O“. Do vybavení tedy řadíme pracovní stejnokroj I nebo II, zásahový oděv, přilbu pro hasiče, kuklu, zásahovou obuv, další ochranné prostředky, přidělený služební automobil s výstražným světelným a zvukovým zařízením, vozidlovou a ruční radiostanicí, svítilnu, počítač s datovým připojením a potřebnou dokumentací, dokumentační prostředky a další potřebné prostředky a pomůcky [23].

Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva nemá za povinnost zřizovat každý HZS kraje. Pokud mají jednotlivé HZS krajů zájem takovouto skupinu zřizují si jí ve vlastní režii. Z toho vyplývá, že nejsou tyto skupiny zřizovány centrálně v rámci GŘ HZS ČR. Pravidla, fungování, vybavení i finanční prostředky si stanovuje tedy kraj individuálně dle potřeb výjezdové skupiny v rámci plnění úkolů na úseku ochrany obyvatelstva [22; 23].

4 METODIKA

Pro zpracování této diplomové práce byla použita metoda sběru informací prostřednictvím řízených rozhovorů a analýza SWOT, pro následné vyhodnocení získaných dat.

Řízené rozhovory byly vedeny dle připravené struktury (viz příloha 1) s vedoucími oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení Hasičských záchranných sborů krajů, případně jejich zástupci. Rozhovory byly realizovány prostřednictvím telefonního hovoru a vedeny ve všech 14 krajích České republiky. V jednom případě na žádost daného HZS kraje hovor nebyl realizován a informace byly získány prostřednictvím emailové komunikace. Cílem rozhovoru bylo zmapovat současnou situaci a vztah k výjezdovým skupinám ochrany obyvatelstva.

Ze získaných dat byla následně vytvořena SWOT analýza, která hodnotí silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby pro danou problematiku výjezdových skupin ochrany obyvatelstva.

5 VÝSLEDKY

5.1 HZS hl. města Prahy

mjr. Mgr. Jakub Růžička, DiS. - vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS hl. města Prahy výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva zřizuje. Vybraní příslušníci drží pohotovosti v režimu 24/7, obdobně jako řídicí důstojníci kraje. Člen výjezdové skupiny musí být schopen zahájit svoji činnost do 60 minut od vyrozumění. V současné době se se jedná o 8 příslušníků. Sloužící člen výjezdové skupiny se přímo zúčastňuje zásahu při mimořádné události velkého rozsahu. Výjezdová skupina na místě zásahu funguje jako podpora VZ v návaznosti na opatření OO a to zejména ve způsobu a rozsahu varování, způsobu rozšíření péče o zasažené, nasazení vybrané speciální techniky, evakuaci, ukrytí, nouzového přežití, náhradního ubytování, dekontaminaci, stanovení obsahu informace pro veřejnost s vazbou na ochranu obyvatelstva, povolání technických prostředků týlu, zhodnocení potřeby aktivace asistenčního centra pomoci nebo informačního centra, či potřeby aktivace Štábu HZS hl. m. Prahy. Při zřízení štábu VZ je, tak se stává člen stává jeho součástí pro podporu OO. Člen výjezdové skupiny je povoláván na místo zásahů při vyhlášení III. nebo zvláštního stupně poplachu podle požárního poplachového plánu hl. m. Prahy. V případě nižších stupňů poplachu může být na místo vyžádán velitelem zásahu, velícím důstojníkem směny nebo řídicím důstojníkem. Sloužící člen výjezdové skupiny je vybaven zásahovým oblekem a obuví, přilbou a kuklou, služebním automobilem, vozidlovou a ruční radiostanicí, svítilnou a dalšími různými dokumentačními a prostředky a pomůckami. Jako největší přínos výjezdových skupin vnímají možnost přímo na místě zásahu VZ nebo řídicímu důstojníkovi efektivně a rychle zprostředkovat věci okolo OO (např. spolupráce s předurčenými JSDHO

k plnění úkolů OO, komunikaci s magistrátem či městskou částí). Jako slabinu vnímají, to že někteří VZ nebo řídicí důstojníci často nepovolávají výjezdovou, i v případě, kdy by bylo její nasazení přímo na místě zásahu ku prospěchu věci. Výjezdová skupina se řídí pokynem č. 24/2021, který vyšel ve smírce interních aktů HZS hl. města Prahy.

Přesto, že je používán název výjezdové skupiny tak probíhá výjezd jen jednoho člena. V případě více členů by bylo složité realizovat setkání u služebního vozu a následná cesta na místo MU, což by výrazně prodloužilo čas dojezdu. Při potřebě dalšího člena skupiny je kontaktován příslušník, který zrovna službu nechrání, ale je schopen výjezdu.

V poslední době zasahoval člen výjezdové skupiny na požáru v Malešické spalovně, kde probíhalo zprostředkování spolupráce na Českého červeného kříže na místě události (občerstvení pro zasahující). Dalším zásahem byl požár v ÚVN ve Vršovicích, kde také probíhala spolupráce s ČČK a samosprávou zařízení (v rámci bezpečnosti a komunikaci se zaměstnanci zajišťující provoz nemocnice), kdy jim byly zapůjčeny vysoušeče a elektrocentrály. Díky těmto kontaktům získaných přímo na místě bylo možné zachovat přímou komunikaci i po skončení přímého zásahu. Díky tomu jednali správci objektu o prodloužení zápůjčky věcí, či jejich vrácení s jednou osobou po celou dobu.

5.2 HZS Středočeského kraje

plk. RNDr. Tomáš Holec – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Středočeského kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva zřizuje a využívá ji podobným způsobem jako HZS hl. města Prahy, ovšem s tím rozdílem, že členové výjezdová skupina OO HZS Středočeského kraje nedrží pohotovosti 24/7. V případě potřeby jsou členové kontaktováni dle seznamu a následně vyjíždějí na místo události. Členové skupiny nedisponují služebním automobilem. Cesta na místo události je tak řešena operativně. Důležité jsou pro výjezdové skupiny OO předurčené JPO V, které jsou určeny k plnění úkolů OO. Pro získání této předurčenosti musí jednotka absolvovat pravidelné školení a výcviky a alespoň dva její členové musejí absolvovat kurz Technik ochrany obyvatelstva. Skupiny se řídí podle pokynu 22/2018, který vyšel ve sbírce interních aktů HZS Středočeského kraje. Za největší přínos skupin považují přímo podporu VZ na místě zásahu za OO a zajišťování týlu pro zasahující. Mezi slabiny pak patří absence pohotovostí mimo pracovní dobu, financování a složitější vybavování nových členů skupiny osobními ochrannými prostředky.

Případný rozvoj je vnímán prostřednictvím systematického vzdělávání a účastí na pravidelných cvičení. V minulosti se skupina podílela na zásahu v mrazárnách Mochov (zajištění týlového zabezpečení), vyhořelé ubytovny v Kladně (zajištění nouzového ubytování, dopravní nehoda autobusu převážejících občany italské národnosti (zajištění nouzového ubytování).

5.3 HZS Jihočeského kraje

plk. RNDr. Helena Majzlíková – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Jihočeského kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizují. V současné době na vzniku takovéto skupiny nepracují. Rádi by jí měly, ale aktuální podmínky v kraji to nedovolují. Největší přínos skupiny vidí v rychlé pomoci postiženým MU. Jako největší úskalí při zřizování této skupiny vnímají finanční, materiální (i technické) a personální zabezpečení. Činnost výjezdových skupin v jiném kraji vnímají pozitivně. Uvádí, že přímo na místě zásahu oddělení OO nepůsobilo nikdy, pouze poskytovalo podporu (oblečení, nápoje, jídlo) zasahujícím hasičům při likvidaci chovu zasaženého ptačí chřipkou. Opakovanou činností byla péče o evakuované z místa události, kteří byli převezeni na stanici HZS a tam o ně bylo po krátkou dobu pečováno (např. o děti z havarovaného vlaku do jejich převzetí rodiči).

5.4 HZS Plzeňského kraje

plk. Ing. Karel Šnaiberk – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Plzeňského kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizuje. Mají povědomí výjezdové skupině OO v Jihomoravském kraji a vnímají jí pozitivně. Současné nastavení systému OO bez výjezdových skupin vnímají jako dostatečné. V případě potřeby vyjede člen oddělení OO na místo zásahu dle potřeb. Nedisponují však žádným speciálním vybavením. Zasahovali

například u Tachova při likvidaci chovu slepic kvůli nákaze ptačí chřipkou, kde zajišťovali potřebný materiál pro zázemí pro zasahující hasičů.

5.5 HZS Karlovarského kraje

mjr. Mgr. Nela Štěříková – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Karlovarského kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizuje. Její zřízení v současnosti neplánují. V podmínkách kraje zatím nevznikla po takovéto skupině potřeba a ze současné personální situace by nebylo možné pohotovosti zajistit. Překážkou je také to, že nejsou příslušníci OO na všech územních odborech, ale jsou jen na krajském ředitelství. V případě potřeby si velitel zásahu vyžádá příslušníky ochrany obyvatelstva, kteří například vydávají věci ze skladu OO nebo plní jiné úkoly OO podle potřeby. Práci výjezdových skupin v jiných krajích vnímají pozitivně. Jako oddělení napomáhali ke zřízení a provozování KACPU, zřizovali evakuační středisko při požáru panelového domu v Chodově (materiálně i organizačně), u jiných zásahu zajišťovali například stravu.

5.6 HZS Ústeckého kraje

plk. Ing. Josef Obořil – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Ústeckého kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizuje. K plnění úkolů ochrany obyvatelstva využívají přednostně jednotky kategorie

JPO III, které jsou předurčeny na evakuaci a zásah na nebezpečné látky. Tyto jednotky jsou dle těchto taktických schopností zařazeny do poplachového plánu kraje. Jednotky jsou dle těchto potřeb vybavovány i ve spolupráci s krajským úřadem (např. přívěsné vozíky s vybavením určeným k plnění úkolů ochrany obyvatelstva). Jedná se cca o 30 jednotek, které mají pravidelná školení a cvičení. Oproti jiným krajům dávají předost právě JPO III před jednotkami JPO V, a to z důvodu jejich lepší akceschopnosti. Ze současné personální situace by bylo obtížné výjezdovou skupinu OO provozovat. V případě potřeby je schopen se člen oddělení ochrany obyvatelstva na místo dostavit, jako například při povodních. V případě déletrvajících MU jsou dané služby příslušníku OO, kteří slouží v pravidelných nepřetržitých cyklech. Práce výjezdových skupin OO v jiných krajích je vnímána pozitivně. V případě centrálního řízení a vyčlenění finančních prostředků se staví kladně ke zřízení takovéto skupiny. Úskalím je četnost nasazování skupiny, která by se však dle nárazu mohla zvýšit rozšíření povědomí a o samotné funkci těchto skupin.

5.7 HZS Libereckého kraje

plk. Mgr. Michaela Stará – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Libereckého kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizuje. Má vyčleněné příslušníky oddělení ochrany obyvatelstva, které jmenuje krajský ředitel HZS a ti pak vyjíždějí k případným zásahům týkajících se ochrany obyvatelstva. Tito členové zatím k žádnému zásahu nevyjeli. Disponují základním technickým vybavením a dokumentací, která by se následně na místě události využila. K případnému zásahu se je schopen člen nebo skupina dostavit osobními automobily, které jsou určeny pro oddělení ochrany

obyvatelstva. Díky jejich geografické poloze nemají potřebu skupiny OO zřizovat. Žádné rozsáhlé zásahy neevidují. Ani v případě povodní neevidují rozsáhlejší zásahy, a to právě geografické poloze, díky které povodeň rychle ustane (z kraje „odteče“). Vnímají a kladně hodnotí činnost výjezdových skupin OO HZS hl. města Prahy.

5.8 HZS Královehradeckého kraje

kpt. Ing. Zuzana Strouhalová, MBA – metodik oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Královehradeckého kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizují, ale jedním z hlavních cílů tohoto roku je skupinu spustit.

Jako největší přínos skupin vnímají koordinaci předurčených JSDH a pro ně předurčené příslušníky, kteří by byli patřičně vybaveni pro zásah (materiálně, technicky a osobními ochrannými prostředky). Za slabinu považují zajištění finančních prostředků na pohotovosti příslušníků oddělení OO. Plošné zřízení skupin dle koncepce OO považují za dobré s tím, že mají své opodstatnění, a to díky dlouhodobým zásahům jako bylo Hřensko, tornádo na jižní Moravě. Práci skupin v jiných krajích vnímají pozitivně. Přínosné a usnadňující by bylo pro ostatní kraje centrální zřízení výjezdových skupin OO. Legislativně by bylo dobré stanovit předurčenost JSDH pro plnění úkolů na úseku OO, stejně jako je to například u předurčenosti na DN. Z této předurčenosti by pak vyplývala i vybavenost jednotek a možné čerpání dotací na toto vybavení.

V současné době probíhá jednání o vzniku a podobě výjezdové skupiny OO a z tohoto důvodu nelze zmiňovat její konkrétní podobu. Obecně lze říct, že by

se mělo jednat hlavně o vybavení příslušníků základními ochrannými prostředky pro zásah na místě události, technické vybavení, plánovací dokumentaci a další prostředky. Pravděpodobně nebudou tyto skupiny v režimu nepřetržité pohotovosti.

Jako oddělení zasahovali v lednu tohoto roku u zásahu na ptačí chřipku, kde zajišťovali týlové zabezpečení a zázemí (strava, nápoje, strava, místo pro odpočinek) pro zasahující hasiče.

5.9 HZS Pardubického kraje

plk. Ing. Dana Svobodová, MBA – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

V případě tohoto kraje nebyla realizována metoda řízeného rozhovoru, ale komunikace a směr informací probíhal skrze komunikaci emailovou, a to na žádost HZS Pardubického kraje.

HZS Pardubického kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizuje. Zřízení těchto skupin se zvažovalo a stále zvažuje. Na zřízení se pracovalo v minulosti z důvodu, že mělo GŘ HZS ČR vydat metodický pokyn, který by jasně stanovil pravidla. Případně zřízená skupina by mohla fungovat v režimu týdenních pohotovostí jednoho příslušníka s automobilem a vybavením na celý kraj. Smysl ve výjezdových skupinách vidí, a to zejména závažnějších MU (funkce ve štábu velitele zásahu), popř. při krizových stavech (funkce ve stálé pracovní skupině krizového štábu ORP. Největší přínos skupin vidí v tom, že specialisté v oboru ochrany obyvatelstva mohou velkou měrou přispět k řešení mimořádné události z hlediska plnění úkolů ochrany

obyvatelstva (stanovení postupů, využití stávající dokumentace atd.). Největší slabina skupin je v tom, že zatím nemají tradici a nejsou nikde ukotveny (jen obecně v Koncepti OOB), zřizovány jsou jen někde, chybí systém výcviku, přípravy, standardy vybavení, systém pohotovostí apod.). Zmínění výjezdových skupin ochrany obyvatelstva v Koncepti OO je teprve jen první krok na dlouhé cestě. Je důležité, aby byla dána jasná pravidla a ve všech krajích se postupovalo jednotně. Informace o skupinách v jiných krajích mají jen kusé, takže hodnotit řádně nemohou. Jako oddělení OO zasahovali například u zásahu na ptačí chřipku a u velkého požáru pneumatik, kde v obou případech zajišťovali týlové zabezpečení pro zasahující jednotky.

5.10 HZS Kraje Vysočina

plk. Ing. Jaroslav Bárta – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Kraje Vysočina výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizuje. K řešení událostí vyjíždějí případně členové odboru OO, kteří jsou k tomuto jmenování a případně vyjíždějí k události. Na místě nejčastěji působí jako obsluha kontejneru nouzového přežití, případně provádějí stavbu stanů a dalšího určeného vybavení. V případě dlouhodobé události nebo události většího rozsahu (jako bylo například tornádo) vyjíždění na místo nejen určení příslušníci OO, ale i příslušníci oddělení krizového řízení. Dle podmínek kraje nevnímají potřebu výjezdových skupin OO, avšak jejich práci v jiných krajích vnímají pozitivně. Za kladné považují u výjezdových skupin OO jejich okamžitý výjezd a rychlé nasazení v místě události. Zmíněné zřizování výjezdových skupin OO v Koncepti OO vnímají také pozitivně. Negativně je vnímána absence centrální dokumentace pro zřizování a koordinaci skupin a

také případná malá četnost jejich nasazování. Současným cílem HZS Kraje Vysočina je zabezpečit menší kontejner nouzového přežití na každý územní odbor. Oddělení OO se podílelo na zásahu při pádu mostu ve Vilémově, nahlášeném výbušném systému v nemocnici v Havlíčkově Brodě, třikrát během povodní (poskytnutí zázemí zasahujícím složkám) a na zásahu na Hodonínsku a Břeclavsku, které zasáhlo tornádo. Ve většině případů se jednalo o obsluhu kontejneru nouzového přežití a v případě tornáda i přívěsného vozíku s materiálem určeným k nouzovému přežití.

5.11 HZS Jihomoravského kraje

plk. Mgr. Martina Koubová – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Jihomoravského kraje zřizuje od roku 2018 pohotovosti oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení (OOKŘ). Příslušníci OO a KŘ drží pohotovosti 24/7. Momentálně se jedná o 5 příslušníků. KOPIS má možnost telefonické informační podpory od těchto příslušníků nebo na žádost VZ nebo veřejné správy vyjíždí příslušníci přímo na místo události. Nasazovány jsou tedy prostřednictvím KOPIS přímo nebo na žádost VZ. Disponují pohotovostním vozidlem VEA na terénním podvozku, které obsahuje mobilní sirénu, megafon, dokumentaci, pásy, označovací spreje, světelné zdroje, stolek s lavicí. Automobil dále obsahuje zásahový tablet, prostředky pro radiokomunikaci a prostředky pro připojení k internetu. Každý příslušník držící pohotovost je dále vybaven lehkým zásahovým oděv, přilbu k technickým zásahům, pracovní obuv, kuklu, svítilnu. Pohotovosti OOKŘ se řídí sířem, který si HZS JHMK vytvořilo dle svých potřeb. Největší přínos takovýchto skupin je následná pomoc lidem na místě zásahu, kteří nemají

například kam jít (řešení v rámci kontaktů například s ORP). Slabinu vidí v absenci metodického vedení od GŘ HZS ČR. Zasahovali u řady událostí například při opakovaných nálezech leteckých pum (zřízení evakuačního střediska), rozsáhlých požárů a vytopených rodinných domů (náhradní ubytování), úniků nebezpečných látek (evakuace). Rozvoj skupin a zkušenost přicházejí s každým zásahem v tomto vidí cestu rozvoje stejně jako ve zvyšování povědomí (jak u velitelů, tak i u starostů obcí).

5.12 HZS Olomouckého kraje

plk. Ing. David Buček – vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Olomouckého kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizuje. Na zřízení výjezdové skupiny OO nepracují, ale v jisté podobě by měli zájem o takovou skupinu zřídit. Například vybavenější (materiálně, technicky) skupinu za oddělení OO, ale bez držení příslušníků na pohotovosti. Výjezdovou skupinu OO v Jihomoravském kraji vnímají pozitivně. Za slabinu výjezdových skupin považují její využitelnost (nenasazování). Nepovažují centrální zřizování za nezbytnou věc. Důležitá by byla základní kostra pro zřizování takovýchto skupin a následné přizpůsobení dle podmínek v kraji. Jako oddělení zasahovali například při přívalové povodni v Šumvaldu, kde byli členy operační skupiny a štábu velitele zásahu.

5.13 HZS Moravskoslezského kraje

plk. Ing. Kateřina Blažková Ph.D. - vedoucí oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

HZS Moravskoslezského kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizuje. Potřebu zřizování takovýchto skupin nemají. Jsou schopni efektivně reagovat a řešit případnou MU nebo KS i bez pohotovostí a dalšího speciálního vybavení. Jako slabinu vnímají nedořešení pohotovostí případných příslušníků oddělení OO pro výjezdové skupiny. Obrovským benefitem je pak vnímaná přítomnost odbornosti OO na místě zásahu.

Činnost výjezdových skupin v jiných krajích vnímají jako okrajovou činnost, a to hlavně z nízké četnosti výjezdovosti. V případě KS jsou členové prevence i OO členy také pracovní skupiny krizových štábů krajů a ORP a jejich místo je dle nich právě tam, ne na místě zásahu. V případě zapojení výjezdových skupin do systému IZS, by bylo nezbytné určení jejich předurčenosti. Domývají se, že tato předurčenost by měla být dominantou JSDH obcí, které jsou metodicky vedeny a školí techniky OO.

5.14 HZS Zlínského kraje

kpt. Ing. Bc. Pavel Řezníček – metodik oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení

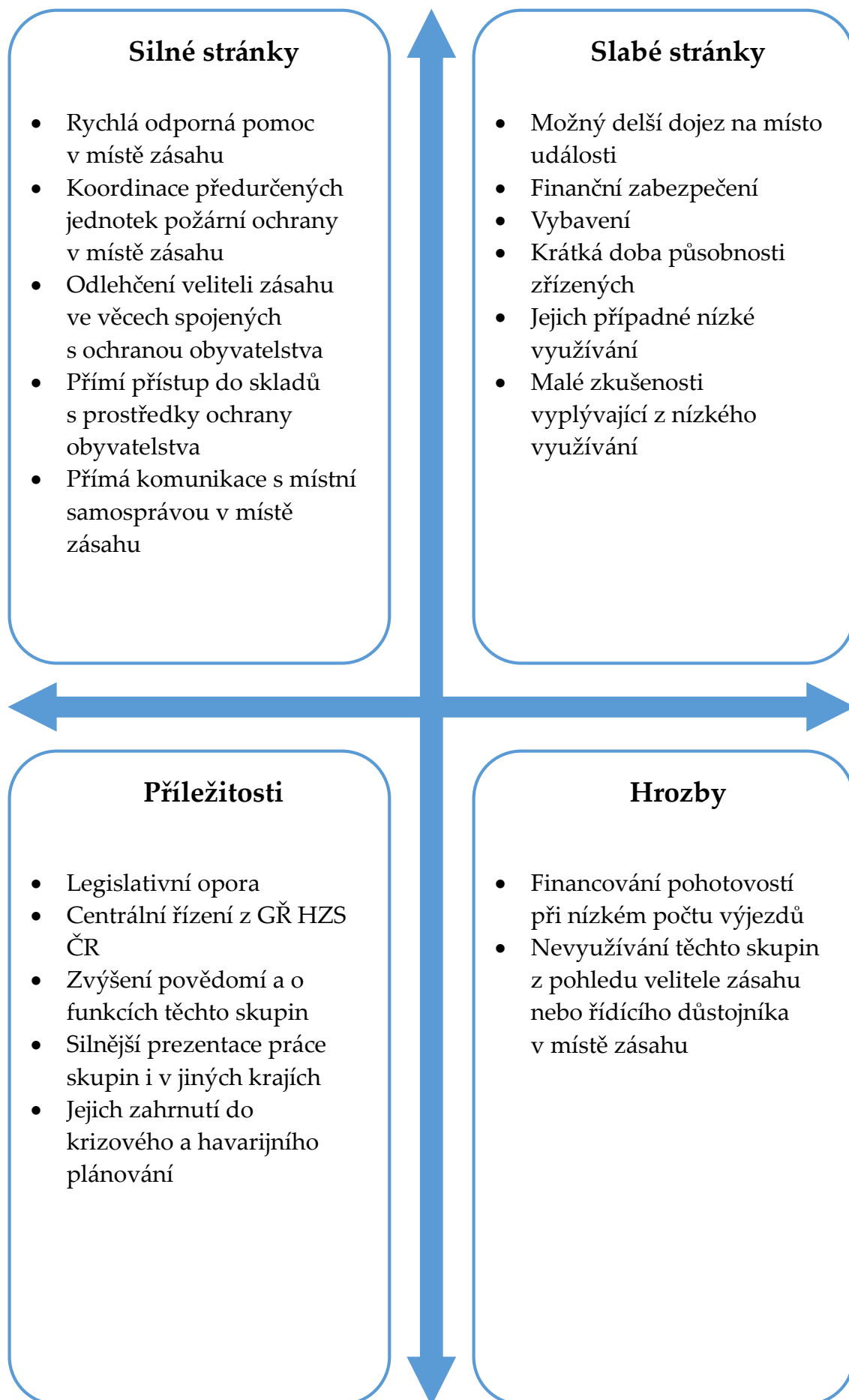
HZS Zlínského kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nezřizují. Dle aktuálních potřeb není potřeba takovou skupinu zřizovat. Členové oddělení OO jsou začleněni do krizových štábů kraje a ORP. Jsou tak v případě potřeby povoláni do služby ve dvanáctihodinových směnách. Práci výjezdových skupin

OO v jiných krajích vnímají, ale činnosti s nimi spojené vykonávají bez jejich zřízení. Poslední zásahy, na kterých se podíleli bylo tornádo, Vrbětice, zřizování a obsluha Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině.

5.15 Analýza SWOT

K základnímu hodnocení získaných dat byla sestavena SWOT analýza, která stanovuje nejvýznamnější silné a slabé stránky, ale také příležitosti a hrozby. Data pro tuto analýzu byla získána v prvním čtvrtletí roku 2023. Tabulka č. 3 tedy dle charakteru odpovědí zůstane aktuální po celý rok 2023, kromě Královehradeckého kraje, kde výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva právě v tomto roce zřizují.

Do analýzy byla zahrnuta i poznatky ze všech 14 HZS krajů. Vzhledem k nízkému počtu těchto skupin a absenci jejich centrálního řízení jsou data omezena pouze na informace ze 4 HZS krajů, které skupiny zřizují v rámci svých zelených přepisů a pravidel. Podrobnější hodnocení získaných informací následuje v diskuzi této diplomové práce.

Tabulka 3 -Přehled HZS krajů a zřízených výjezdových skupin OO [vlastní]

HZS kraje	Výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva zřizuje ANO/NE
HZS hl. města Prahy	ANO
HZS Středočeského kraje	ANO
HZS Jihočeského kraje	NE
HZS Plzeňského kraje	NE
HZS Karlovarského kraje	NE
HZS Ústeckého kraje	NE
HZS Libereckého kraje	NE
HZS Královéhradeckého kraje	NE (v roce 2023 bude skupina zřízena)
HZS Pardubického kraje	NE
HZS Kraje Vysočina	NE
HZS Jihomoravského kraje	ANO – pod názvem pohotovosti oddělení OO a KŘ
HZS Olomouckého kraje	NE
HZS Moravskoslezského kraje	NE
HZS Zlínského kraje	NE

6 DISKUZE

Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva na území České republiky působí velmi krátkou dobu. Nejsou také nijakým způsobem centrálně řízeny ze strany Generálního ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky. Pokud se tedy nějaký kraj rozhodne je zřizovat, tak jen z vlastního rozhodnutí a na základě svých vnitřních pokynů v rámci Hasičského záchranného sboru kraje. Z tohoto také vyplývá, že HZS kraje musí vyčlenit vlastní finanční i materiální prostředky, které jsou případně potřeba vynaložit pro zřízení a vlastní provoz takovýchto skupin. Z určitého pohledu však některé kraje, které výjezdové skupiny absenci centrálního řízení v některých ohledech vnímají i pozitivně, a to z toho důvodu, že si vše nastaví dle svých aktuální potřeb. Oproti tomuto je však najde i několik opačných přístupů, které spočívají na tom, že pokud není zřizování výjezdové skupiny povinností, tak jej zřizovat nechtějí, i když by dle jejich slov případně proti nebyly a případnou využitelnost takovéto skupiny ve svém kraji vidí jako reálnou.

Další rozdílnost lze vidět v přístupu k výjezdovým skupinám i z hlediska jejich financování. Velkým marketem ze strany financí jsou pohotovosti členů výjezdových skupin. Pokud je skupina zřizována v režimu pohotovosti 24/7, tedy kdy má určitý službu držící příslušník určenou pohotovost mimo pracoviště (tedy mimo běžnou pracovní dobu), vznikají tak další mzdové náklady, na které musí být vyčleněna příslušná částka nad běžné rozpočtové náklady. I toto může být pro některé HZS kraje důvodem k nezřizování výjezdových skupin. Pravidlo držení pohotovosti 24/7 však není zavedeno ani u všech HZS krajů, které výjezdovou skupinu zřizují. Například HZS Středočeského kraje a dle předběžných informací i HZS Královéhradeckého kraje (který zřízení skupiny připravuje) pohotovosti příslušníků ochrany obyvatelstva, kteří jsou členy výjezdových skupin nedeždí, a to právě z důvodu jejich finanční náročnosti.

Dle dalších informací získaných právě z rozhovorů s vedoucími, případně jejich zástupci, ochrany obyvatelstva, se kterými byli vedeny řízené rozhovory vešla i informace o tom, že se v minulosti chystalo zavedení centrálního pokynu, jejímž autorem by bylo GŘ HZS ČR. Práce na vznikajícím dokumentu však byla přerušena a do současné doby nebyla obnovena.

Výjezdovou skupinu se rozhodli zřídit a dle svých vnitřních pravidel provozovat tedy pouze tři HZS krajů, a to konkrétně HZS hl. města Prahy, HZS Středočeského kraje, HZS Jihomoravského kraje, který však používá pro tuto skupinu název pohotovosti oddělení ochrany obyvatelstva a krizové řízení. Její funkce je však obdobná jako u skupin nesoucí název Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva. Čtvrtým krajem, ve kterém bude také působit Výjezdová skupina ochrany obyvatelstva se stane v roce 2023 HZS Královehradeckého kraje (tabulka 3). Právě v tomto kraji probíhají přípravy a jednání, které mají naplnit cíl, který si tento kraj určil na rok 2023, a to je právě zřízení této skupiny.

Ostatní HZS krajů k této problematice přistupují s vlastním ohlede potřeby nebo samotné možnosti tykovou skupinu zřizovat. Z řízených rozhovorů vzešlo, že zájem skupinu zřídit by měl HZS Jihočeského kraje a HZS Olomouckého kraje. V případě centrálně stanovených pravidel by se k této možnosti mohl přiklonit i HZS Ústeckého kraje. Zástupce HZS Pardubického kraje pak uvedl, že tuto možnost v minulosti zvažovali a stále zvažují. Naopak zástupce HZS Libereckého kraje uvedl, že v rámci jejich geografické poloze a demografii nemají potřebu skupinu zřizovat.

Činnost výjezdových skupin ochrany obyvatelstva je v krajích, které skupinu zřizují vesměs vnímána pozitivně. Velkou roli v takovémto vnímání mohou markantně ovlivnit jen kuse informace, které se o činnosti skupin šíří, a tak toto hodnocení vzhledem ke krátké působnosti skupin a díky jejich malému počtu

může být založené jen na domněnkách a pocitu. Hasičské záchranné sbory krajů, které skupiny nezřizují a ani nemají o skupinu případný zájem, se vesměs shodují na tom, že úkoly ochrany obyvatelstva a s nimi spojené činnosti zvládají bez problému v rámci stanovených klasických postupů na odděleních ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

Zajímavé je pojetí zásahu oddělení ochrany obyvatelstva u některých krajů, které výjezdovou skupinu nezřizují. Z několika rozhovorů vzešlo, že příslušníci ochrany obyvatelstva působily na místě zásahu jako podpora pro zasahující hasiče. Zajišťovali teplé nápoje a stravu, případné postavení a provoz zázemí v podobě stanů a dalšího vybavení. Tyto činnosti by však měli primárně zajišťovat k tomu předurčené jednotky sborů dobrovolných hasičů. Nastavení vykonávání těchto činností je však plně na daném HZS kraje. Příkladem může být možné využití různých neziskových organizací, se kterými lze uzavřít plánovanou dohodu na vyžádání. Například HZS Středočeského kraje uzavřelo tuto dohodu s Českým červeným křížem, který je schopen v případě potřeby zajistit v místě zásahu občerstvení v podobě nápojů a jídla všem zasahujícím.

Jak již bylo zmíněno podstatou výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva je rychlá, odborná a účinná přímá pomoc velitelovi zásahu na místě zásahu. Při řešení rozsáhlejších mimořádných událostí, případně krizových situací, kde tedy pravděpodobně mohou vznikat potřeby činností v rámci ochrany obyvatelstva je velitel zásahu vždy velmi vytížen organizací a řízením zásahu. Díky přítomnosti člena výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva s potřebnou odbornou znalostí, který má s sebou na místě potřebné technické i materiální vybavení, je schopen velitel zásahu všechny činnosti spojené s OO delegovat a může se tak případně více věnovat řízení záchranných prací. Dále může příslušník výjezdové skupiny přímo z místa komunikovat například se starosty obcí a přenášet na ně požadavky napřímo po vlastním obeznámení situace na

místě zásahu. V tomto případě nejsou informace a požadavky přenášeny z místa události na krajské operační a informační středisko a pak následně například starostům obce. V této souvislosti může být také odlehčeno KOPIS, které řeší v souvislosti s takovouto případnou událostí většího rozsahu mnoho dalších navazujících činností a dále se věnuje běžným mimořádným událostem v příslušném kraji. Případně může být příslušník výjezdové skupiny členem štábu velitele zásahu za týl nebo ostatním členem.

Nasazení výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva se může lišit událost od události. V případě rozsáhlého požáru budovy v hustě obydlené oblasti může nastat potřeba evakuace okolních domů. Při rozsáhlém požáru budovy volně stojící nebude evakuace okolí nutná. Obdobná situace může nastat při povodni, tedy místa, kde bude nutné případně obyvatele evakuovat a pak části toku kde tato potřeba nenastane. Nasazování, a tedy i potřeba výjezdových skupin, se značně odvíjí od demografie oblasti. Potvrzením této myšlenky je i to, že výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva, zřizuje právě HZS Jihomoravského a Středočeského kraje a HZS hl. města Prahy. Oproti tomuto stojí například kraj Liberecký, který díky hornatému terénu a bývalému rozlehlému vojenskému prostoru potřebu výjezdových skupin nevyžaduje.

Dalším výhodným faktorem je přímý přístup příslušníků výjezdových skupin skladů ochrany obyvatelstva. V případě potřeby jednotek kusů materiálního vybavení tak může příslušník sám tento materiál zajistit na místo zásahu. Nenastává tedy potřeba nutnosti vyžádání si tohoto materiálu přes zástupce oddělení OO, případně KOPIS a následné zajišťování vozidla a příslušníka, který by materiál na místo dopravil.

Každý HZS kraje, který výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva, nebo obdobou skupinu jen s rozdílným názvem (HZS Jihomoravského kraje),

disponuje vlastně zpracovaným interním pokynem, kterým se daná skupina řídí. Výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva nejsou centrálně řízeny a řídí se tedy jen a pouze pravidly, které si daný kraj stanovuje sám. Úplné centrální řízení a jednotné zřizování těchto skupin však dle velkých rozdílů podmínek v jednotlivých krajích není nejvhodnější cestou. Vhodnější variantou, se kterou souhlasilo i několik HZS krajů, by bylo stanovení základních pravidel pro výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva, která by zahrnovala možné varianty fungování skupin, ale také možnost samotného vzniku výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva z rozhodnutí HZS kraje. Konkrétně by takovýto pokyn mohl obsahovat konkrétně věci nebo volitelné varianty jako jsou například:

- HZS daného kraje výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva může dle daných pravidel zřídit;
- Skupiny využívají/nevyžívají pohotovosti mimo běžnou pracovní dobu;
- vybavení příslušníka osobními ochrannými prostředky;
- materiální a technické vybavení výjezdové skupiny;
- povolávání výjezdové skupiny;
- činnosti výjezdové skupiny;
- úkoly členů výjezdové skupiny.

Důležitou součástí systému výjezdových skupin je pak i dobře fungující a akceschopně JSDHO, které jsou předurčeny k úkolům OO. Zpravidla jimi bývají JPO V, které jsou k těmto účelům vybavovány materiálně a jejich členové jsou v těchto úkolech pravidelně školeni. Člen výjezdové skupiny ochrany obyvatelstva má tak k dispozici na místě jednotky s potřebným vybavením a je schopen je řídit dle potřeby velitele zásahu. Pokud tyto jednotky nejsou již na místě nebo s sebou na místě nemají příslušné materiální prostředky, může si je

člen výjezdové skupiny, po konzultaci s velitelem zásahu jeho prostřednictvím, povolat na místo události.

Dalším zefektivněním nasazování výjezdových skupin v případě jejich zřizování v daném kraji by bylo jejich zahrnutí do havarijního plánování, případně do plánů konkrétních činností. Kde by byla alespoň zmínka o možnosti jejich využití a o jejich funkci.

Obdobně by byla pro výjezdové skupiny velkým přínosem prezentace jejich dosavadní práce a konkrétní prováděné činnosti v rámci různých zásahů. Tato sebezprezentace by zvyšovala povědomí o činnosti výjezdové skupiny nejen v ostatních krajích, ale hlavně ve svém domovském kraji, díky čemuž by se více „zaryla“ do povědomí všech velitelů zásahu, řídicím důstojníkům a dalším.

7 ZÁVĚR

Diplomová práce se souhrnně věnuje tématu výjezdových skupin ochrany obyvatelstva a jejich analýze na území České republiky. Z práce vyplývá, že výjezdové skupiny působí dosavadně pouze ve třech krajích, a to po poměrně krátkou dobu.

V práci byly stanoveny hypotézy:

Hypotéza č. 1 - Zvyšování informovanosti a povědomí o činnostech výjezdových skupin ochrany obyvatelstva povede k jejich častějšímu využívání při mimořádných událostech. – Potvrzena

Hypotéza č.2 – Výjezdové skupiny mohou výrazně pomoci k řešení události přímo na jejím místě. – Potvrzena

Hypotéza č. 1 potvrzuje informace od zástupců HZS krajů, které výjezdové skupiny zřizují. Dle nic by skupina našla uplatnění u mnoha již proběhlých zásahů. Je však nutno zmínit, že i bez nasazení výjezdové skupiny byly zásahy vypořádány i tak správně. Výjezdová skupiny by však urychlila plnění úkolů OO, případně by odlehčila práci veliteli zásahu. Informace navazující na hypotézu č. 2 se prolínají řešením celé práce a také vyplývají z řízených rozhovorů, a to nejen od krajů, které skupiny zřizují, ale i od těch co výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva nemají.

Lze tedy i přes malý počet výjezdových skupin a jejich nízkou četnost nasazení činnost hodnotit kladně, hlavně směrem k rychlosti zahájení činností souvisejících s ochranou obyvatelstva v místě působení mimořádné události.

Současné výjezdové skupiny, i když každá zřizována separátně ve vlastním kraji, fungují obdobným způsobem s jasným a společným cílem.

Pro rozšíření výjezdových skupin ochrany obyvatelstva by byly dle mého úsudku potřeba dvě věci. První je centrální vytvoření pokynu, který by obsahoval „kostru“ podmínek pro zřízení výjezdové skupiny, její základní technické vybavení a vybavení jednotlivých členů skupiny. Druhým bodem je pak spíše velmi malé povědomí o činnosti skupin, a i o nic samotných, kterému by prospěla větší sebe prezentace. Poslední však spíš interní věcí jednotlivých HZS krajů je financování takovýchto skupin, což je rozpočtová věc a vyčlenění případných prostředků nemusí být vždy jednoduché.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CBRNE – chemické, biologické, radioaktivní, nukleární, výbušné látky

CECIS – Společný komunikační a informační systém pro mimořádné události

ČČK – Český červený kříž

ČNB – Česká národní banka

ČR – Česká republika

ČTÚ – Český telekomunikační úřad

ERCC – Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události

EU – Evropská unie

GŘ HZS ČR – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

UNICEF – Mezinárodní dětský fond neodkladné pomoci

IZS – Integrovaný záchranný systém

JPO – jednotky požární ochrany

JSDH – jednotky sboru dobrovolných hasičů

JSDHO – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce

JSVV – jednotný systém varování a vyrozumění

KACPU – Krajské asistenční centrum pomoci uprchlíkům

KOPIS – Krajské operační a informační středisko

KS – krizová situace

MF – Ministerstvo financí

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MU – Mimořádná událost

MV – Ministerstvo vnitra

MZe – Ministerstvo zemědělství

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

NATO – Severoatlantická aliance

NBÚ – Národní kybernetický úřad

OO – ochrana obyvatelstva

ORP – obec s rozšířenou působností

PČR – Policie České republiky

PO – požární ochrana

SSHR – Správa státních hmotných rezerv

SÚJB – Státní úřad pro jadernou bezpečnost

USA – Spojené státy americké

VEA – velitelský automobil

VZ – velitel zásahu

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Libor FOLWARCZNY. *Ochrana obyvatelstva. 2.*, aktualiz. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-807-3851-347.
- [2] *Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I.* Praha: Ministerstvo vnitra, 2021. ISBN 978-807-6160-972.
- [3] ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra LEGIERSKÁ. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. 2.* rozšířené vydání. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-807-3852-207.
- [4] ŘEHÁK, David a Libor FOLWARCZNY. *Východiska technického a organizačního zabezpečení ochrany obyvatelstva.* V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-807-3851-170.
- [5] VÍŠEK, Jiří. *Ochrana civilního obyvatelstva v globálním měřítku.* Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2013. ISBN 978-807-4520-303.
- [6] KARAFFA, Vladimír, Martin HRINKO a Jaromír ZŮNA. *Vybrané kapitoly o bezpečnosti.* Praha: CEVRO Institut (vysoká škola), 2022. ISBN 978-808-7125-359.

- [7] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014. ISBN 978-80-86466-50-7.
- [8] *KONCEPCE OCHRANY OBYVATELSTVA do roku 2025 s výhledem do roku 2030 [online]*. Praha: MV, 2020 [cit. 2023-03-3]. Dostupné z: [file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/Koncepce_OOb_2025-2030%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/Koncepce_OOb_2025-2030%20(1).pdf)
- [9] JUKL, Marek. *Ženevské úmluvy, obyčejy a zásady humanitárního práva: (stručný přehled)*. Praha: Český červený kříž, 2020. ISBN 978-80-87729-31-1.
- [10] *Zákony pro lidi [online]*. 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>
- [11] *Krizové zákony: Hasičský záchranný sbor ; Požární ochrana : redakční uzávěrka .. Ostrava: Sagit, 2007. ÚZ*. ISBN 978-80-7208-990-1.
- [12] *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru*. Brno: Tribun EU, 2014. ISBN 978-802-6307-211.
- [13] European Commission [online]. [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection_en
- [14] *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru*. Brno: Tribun EU, 2014. ISBN 978-802-6307-242.

- [15] ADAMEC, Vilém. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství*, 2012. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-118-7.
- [16] MAREŠ, Miroslav, Jaroslav REKTORÍK a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Krizový management: případové bezpečnostní studie*. Praha: Ekopress, 2013. ISBN 978-808-6929-927.
- [17] HALAŠKA, Jiří a Rebeka RALBOVSKÁ. *Ochrana obyvatelstva v případech krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru V: studia*. Praha: ČVUT v Praze, 2017. ISBN 978-800-1061-169.
- [18] MARTÍNEK, Bohumír. *Metodický manuál pro přípravu techniků ochrany obyvatelstva. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství*, 2013. ISBN 978-80-7385-131-6.
- [19] HRADIL, Jaroslav, Otakar MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-80-7454-774-4.
- [20] VOLF, Oldřich. *Teorie řízení zásahu složek integrovaného záchranného systému: nauka o velení*. Karlovy Vary: Oldřich Volf, 2018. ISBN 978-802-7049-660.

- [21] SKALSKÁ, Květoslava, Zdeněk HANUŠKA a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana: modul I*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-59-4.
- [22] 112: odborný časopis *požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2022, . ISSN 1213-7057.
- [23] POKYN č. 24/2021: *Sbírka interních aktů řízení ředitele Hasičského záchranného sboru hlavního města Prahy*. Praha, 2021.

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Ochrana obyvatelstva a její vztah ke krizovým situacím, civilní ochraně a civilní obraně [2]	13
Obrázek 2 - Vývoj události [2]	27
Obrázek 4 – Schéma signálů u elektronické sirény [1]	32
Obrázek 3 – Schéma signálů u elektrické sirény [1]	32

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 - Krizové stavy [2]	28
Tabulka 2 - Nebezpečí s nepřijatelným rizikem [2]	29
Tabulka 3 -Přehled HZS krajů a zřízených výjezdových skupin OO [vlastní]	59

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 - Struktura řízeného rozhovoru [vlastní]	78
--	----

Struktura řízeného rozhovoru na téma výjezdové skupiny OO

Zřizujete ve vašem kraji výjezdovou skupinu ochrany obyvatelstva?

ANO

NE

Jakým způsobem je tato skupina využívána?

Jak a kdy jsou tyto skupiny nasazovány?

Kdo je nasazuje?

Jaké mají vybavení?

Jaká je jejich funkce na místě zásahu?

Jakými pokyny, či dalšími dokumenty se řídí?

V čem vidíte jejich největší přínos a největší slabinu těchto skupin?

U jakých zásahů skupina zasahovala a jaký byl její konkrétní přínos?

Jakým směrem by se dále mohli rozvíjet?

Zvažujete její zřízení, případně na zřízení pracujete?

Vidíte smysl ve výjezdových skupinách ochrany obyvatelstva?

Co je dle vás největší přínos a největší slabina těchto skupin?

Koncepce OO do roku 2025 s výhledem do roku 2030 zmiňuje nezbytnost vzniku těchto skupin, jak na toto nahlížíte?

Jak vnímáte práci výjezdových skupin OO v jiných krajích?